

TALLINNA ÜLIKOOL
Ühiskonnateaduste instituut
Sotsioloogia suund

Karita Ojap

**SEKSUAALSE AHISTAMISEGA SEOTUD DISKURSUSED
EESTI MEEDIAS POSTIMEHE JA EESTI EKSPRESSI NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja:

PhD Kadri Aavik

Tallinn

2019

RESÜMEE

Karita Ojap (2019), Seksuaalse ahistamisega seotud diskursused Eesti meedias Postimehe ja Eesti Ekspressi näitel, Tallinna Ülikool Ühiskonnateaduste Instituut, Bakalaureusetöö, 56 lk, 32 kirjandusallikat, 1 tabel, 2 lisa

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on uurida, millised diskursused esinevad Eesti meedias seksuaalse ahistamise kohta meediaartiklite põhjal.

Bakalaureusetöö valimiks on 37 meediaartiklit, mis ilmusid vahemikus 10.10.2017-10.03.2019 Eesti Ekspressis ja Postimehes. Analüüsisin neid tekste kontent- ja diskursuseanalüüsi meetodite abil.

Kontentanalüüsisist selgus, et kõige enam artikleid ilmus vahemikus 2017.aasta oktoober-detsember. Analüüsitavatest artiklitest enamik olid arvamused ning teisena intervjuud. Autoriteks olid mehed ja naised peaaegu võrdselt, naisi veidi enam. Üle poole autoriteks olid ajakirjanikud, kuid leidis ka poliitikuid ja spetsialiste, sõna võtsid ka paljud ohvrid, enamasti intervjuueeritava rollis. Artiklite kontekstiks põhiliselt olid Eestit puudutanud juhtumid, kuid võrreldi ka Eestis toimunud sündmusi välismaa omadega. Seksuaalne ahistamine enamikes artiklites oli põhiteemaks ning peamiselt jagati oma kogemusi seoses seksuaalse ahistamisega ning räägiti ka mõnest toimunud ahistamiskandaalist/sündmusest. Leidis ka artikleid teadlikkuse tõstmisest.

Diskursuseanalüüsi tulemusel tuli välja viis peamist teemat: juhtunu tunnistamine/avalikustamine; juhtunust vaikimine; suhtumine ohvritesse; teadlikkus ja soolistatud võimusuhted. Juhtunu tunnistamine/avalikustamine on suurem teema, mis jaguneb omakorda alapeatükkideks, kus on juttu leitud diskursustest. See koosneb ohvri süü- ja häbitundest, ohvrite anonüümsusest, ohvri teadmatusest ning oskamatusest reageerida juhtunule ning juhtunu tõendamisest. Suhtumine ohvritesse teema all käsitlen diskursustena ohvrisüüdistamist, „nõiajahti meestele”, seksuaalse ahistamise kuvandit ühiskonnas ning ahistamise õigustamist. Teadlikkuse all on juttu teadlikkuse tõstmise diskursusest, võimusuhte all võimudiskursusest ning juhtunu vaikimise all on räägitud „avaliku saladuse” diskursusest.

Märksõnad: Sugu, seksuaalne ahistamine, meedia, diskursus, võimusuhted, ahistaja, ohver

ABSTRACT

Karita Ojap (2019), Discourses on Sexual Harassment in Estonian Media on the Example of Postimees and Eesti Ekspress, Tallinn University, Bachelor's thesis, 56 pages, 32 sources, 1 table, 2 annexes

The aim of this Bachelor's thesis is to analyse which discourses appeared in Estonian media about sexual harassment, based on newspaper articles.

Data for this research was collected from 37 articles, which appeared in Eesti Ekspress and Postimees between 10.10.2017-10.03.2019. Methods used for analysing the text of the articles were content analysis and discourse analysis.

Content analyse revealed that most of the articles were published between October and December 2017. Most of them were opinions and interviews. Authors of the articles were almost equally male and female, slightly more female. More than half of the authors were journalists, but there were also politicians and specialists. Many of the authors also interviewed the victims. The articles were mainly related to the cases that had happened in Estonia, but the events in Estonia were compared with the ones that had happened in foreign countries. Main topic in most of the articles was sexual harassment and many people shared their experiences with sexual harassment. Articles also talked about some of the harassment scandals that occurred in Estonia. There were also articles which aim was to raise awareness.

The discourse analysis led to the identification of five major issues: acknowledgment of incidents; silence about what happened; attitude towards victims; awareness and power relations. Acknowledgment of incidents is a larger topic, which is divided into sub-chapters and will examine discourses more closely. It consists of the victims guilt and disgrace, the anonymity of the victims, the victims ignorance and the inability to respond to the incident and evidence of the incident. Attitude towards victims consider a discourse of victim accusation, „witch hunt for men”, a general attitude towards socially sexual harassment and justification of harassment. Chapter of awareness is about the discourse of raising awareness, chapter of power relations is about the power discourse, and chapter „under the silence of what has happened“ is about the discourse of „public secret“.

Keywords: Gender, sexual harassment, media, discourse, power relations, harasser, victim

SISUKORD

RESÜMEE	2
ABSTRACT	3
SISUKORD	4
TÖÖS KASUTATAVAD PÕHIMÕISTED	6
SISSEJUHATUS	7
1. TEOREETILINE RAAMISTIK.....	9
1.1 Seksuaalne ahistamine	9
1.2 Seksuaalse ahistamise uuringud Eestis	10
1.3 Soolistatud võimusuhted.....	12
1.4 Ahistamise tolereerimine meeste ja naiste poolt.....	13
1.5 Meedia roll ahistamisjuhtumite kajastamises	14
2. METOODIKA	17
2.1 Andmekogumismeetodi valik ja andmed	17
2.2 Valim	18
2.3 Analüüsimeetod	18
2.4 Uurija roll.....	19
3. EMPIIRILINE UURIMUS.....	21
3.1 Kontentanalüüs	21
3.2 Diskursuseanalüüs	23
3.2.1 Juhtunu tunnistamine.....	23
3.2.2 Juhtunust vaikimine.....	31
3.2.3 Suhtumine ohvritesse.....	33
3.2.4 Teadlikkus	40
3.2.5 Soolistatud võimusuhted	41
JÄRELDUSED JA ARUTELU.....	43
KOKKUVÕTE	48

KASUTATUD KIRJANDUS	50
LISA 1. Kontentanalüüsi kodeerimistabel	53
LISA 2. Analüüsitud artiklite loetelu	55

TÖÖS KASUTATAVAD PÕHIMÕISTED

Seksuaalne ahistamine (*sexual harassment*) – kellegi suhtes soovimatu seksuaalse olemusega käitumine või tegevus, mis võib olla füüsiline, sõnaline või mittedõnaline ning selle eesmärgiks või toimeks on kellegi väärkuse alandamine (Viik 2015).

Sooline ahistamine (*gender-based harassment*) – „kui esineb sooga seotud soovimatu käitumine või tegevus, mille eesmärk või tegelik toime on isiku väärkuse alandamine ja häiriva, ähvardava, vaenuliku, halvustava, alandava või solvava õhkkonna loomine” (SoVS §3 lg 1 p 6).

Sooroll – „omaksvõetud arusaamad soole omasest käitumisest ja tunnetest, need on normide kogumid, mis sõltuvad traditsioonidest ja kultuurist. Soorolle õpitakse – otse ja kaudselt – koolis, lähikondsetelt, meediast, need ei ole kaasa sündinud ja ei pruugi eri ühiskondades kattuda” (Kuusik 2016).

Sotsiaalne sugu (*gender*) – on sotsiaalselt loodud erinevused naiselikkuse ja mehelikkuse vahel (Holmes 2007:2), kus inimesed tegutsevad vastavalt oma sookategoriale õigeks peetavate hoiakute ja normide järgi ning seda luuakse läbi igapäevase inimestevahelise interaktsiooni (West & Zimmerman 1987: 127).

Diskursus – „diskursus viitab tähenduste, metafooride, esituste, piltide, lugude ja avalduste jms kogumile, mis mingil viisil kokku kujutavad mingisugust versiooni sündmustest” (Burr 2015: 74-75).

SISSEJUHATUS

Käesoleva bakalaureusetöö raames uurin, milliseid seksuaalse ahistamisega seotud diskursusi esineb Eesti meedias.

Seksuaalne ahistamine on kellegi suhtes soovimatu seksuaalse olemusega käitumine või tegevus, mis võib olla füüsiline, sõnaline või mittesõnaline ning selle eesmärgiks või toimeks on kellegi väärikuse alandamine (Viik 2015).

Seksuaalne ja sooline ahistamine on aktuaalne probleem ning Euroopa Põhiõiguste Ameti (2014: 98) uuringust, mis viidi läbi 28-s Euroopa Liidu riigis, selgus, et erinevatest seksuaalse ahistamise liikidest kokku, on umbes 83-102 miljonit naist (45%-55% alates 15.a naistest) kogenud seksuaalset ahistamist ning 13-21% on kogenud seda viimase 12 kuu jooksul. Praxise (2014: 108) läbiviidud pilootuuringus selgus, et 16% töökogemusega Eesti inimestest tunnistas, et neid on tööelu jooksul töökohal seksuaalselt või sooliselt ahistatud. Samuti olid toodud nende ankeetküsimustikus näidisolukorrad ning inimesed pidid andma hinnangu, kas peavad antud olukordi ahistamiseks. Sealt järelendus, et 56% vastajatest ütles, et vähemalt üks nendest olukordadest on toimunud nendega tööelu jooksul ning 43% on kogenud midagi sellist viimase 12 kuu jooksul (*ibid.*). Siinkohal on oluliseks märksõnaks teadlikkus ahistamisest, et mida selle all mõistetakse. Samuti selgus samast uuringust, et inimesed ei ole teadlikud kuhu ja kelle poole pöörduda seoses ahistamisega (*ibid.*). Seetõttu leian, et kuna me ei ole teadlikud inimeste hoiakute ja teadmiste kohta erinevate ahistamist või vägivalda puudutavate olukordade osas, siis on see põhjuseks, miks peaks antud teemat lähemalt uurima. Teemat tuleks lähemalt uurida ka seetõttu, et seksuaalne ahistamine ebaseaduslik, riivab ohvrite väärikust ning aitab kaasa soolise ebavõrdsuse jätkumisele.

Eesti näitel on tuua mitmeid juhtumeid, mis puudutavad seksuaalset ahistamist ning mis on pälvinud meedia suuremat tähelepanu. Näiteks T. Rõivase juhtum, kus skandaal päädis tema tagasiastumisega. Kuid leidub veel teisigi, näiteks U. E. Liiva juhtum ja rohket kõlapinda pakkunud P. Toobali juhtum. Lisaks kõige hiljutisematest näidetest võib välja tuua I. Mangi ahistamiskandaali, ning ka Tartu Ülikooli kaks ahistamisjuhtumit, kus professor ahistas tudengit ning direktor M. Hallik raamatukogutöötajaid, mis pälvisid kõik meedias suurt tähelepanu. Need on mõned näited Eestist, kuid ka välismaal leidub palju taolisi lugusid, mõned rohkem meedias tähelepanu saanud ning osad vähem. Välismaal on seksuaalse ahistamise juhtumid tuntud *Me Too* kampaaniast/liikumisest, mis on just viimastel aastatel rohkem kõlapinda pakkunud. Kõnekamateks näideteks on Harvey Weinstein'i ja Kevin

Spacey ahistamisjuhtumid. Mõni lugu hõlmab üksikjuhtumit, kuid mõne puhul on ohvreid mitmeid või lausa mitmekümneid. Kuid neil lugudel on alati vähemalt kaks osapoolt – ohver ja toimepanija ning selliseid lugusid võib olla raske tõendada, sõltuvalt kas on olemas pealtnägijad. Vastasel juhul on sõna-sõna vastu. Siinkohal on oluline ka meedia presentatsioon juhtumitest ning kuivõrd julgetakse tunnistada, et neid on ahistatud.

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on kvalitatiivselt uurida, millised diskursused on levinud Eesti meedias seksuaalse ahistamise kohta.

Bakalaureusetöö keskseks küsimuseks on:

1. Millised on seksuaalse ahistamise kohta levinud diskursused Eesti meedias?

Käesolev bakalaureusetöö jaguneb teoreetiliseks ja empiiriliseks osaks. Peale sissejuhatust seletan lühidalt lahti töös kasutatavad põhimõisted. Seejärel töö esimeses pooles käsitlen sotsiaalkonstruktivistlikku paradigmat (Berger & Luckmann 1966), sotsiokultuurilist mudelit (Welsh 1999) ning feministlikku lähenemist (Karu jt uurimus, viidates MacKinnon 1979 järgi). Samuti seletan pikemalt lahti seksuaalse ahistamise mõiste, soorollid ja võimusuhted ning meedia rolli ahistamisjuhtumite kajastamisel. Annan ülevaate ka eelnevatest uuringutest, mis puudutavad soolist ja seksuaalset ahistamist Eestis. Töö empiiriline osa koosneb meediaartiklite kontentanalüüsist ja kriitilisest diskursuseanalüüsist, mis põhineb Fairclough analüüsiskeemil (Titscher et al 2000: 152).

1. TEOREETILINE RAAMISTIK

Käesolevas peatükis seletan lahti seksuaalse ahistamise mõiste, räägin seksuaalse ahistamise uuringutest Eestis, soolistatud võimusuhetest, soorollidest ja seksuaalse ahistamise tolereerimisest ning meedia rollist. Erinevate teemade puhul on näideteks toodud ka erinevaid läbiviidud uuringuid.

Epistemoloogilisest seisukohast on oluline see, kuidas inimesed ise tajuvad ja tõlgendavad ahistamist, mistõttu käesolev uurimus paigutub sotsiaalkonstruktivistlikku paradigmasse (Berger & Luckmann 1966). Autorid on seisukohal, et ühiskonda pidevalt muudetakse ning luuakse ühiskondlikult läbi interaktsiooni (*ibid.*). Seega suhtumised ja hoiakud ahistamisse konstrueeritakse inimeste enda poolt ning see kujuneb läbi inimeste omavahelise suhtluse. Kuna antud töö analüüsib meedias esinevaid diskursusi, siis uurin kollektiivseid tähendusi, mis peegelduvad meediadiskursustes.

1.1 Seksuaalne ahistamine

Selleks, et saada ülevaadet, mis on seksuaalne ahistamine, seletan esmalt lahti mõiste laiemalt. Seksuaalse ahistamise mõiste on küllaltki segaste piiridega, sest seksuaalse ahistamise tajumine on subjektiivne. See käitumine, mis ühe inimese jaoks võib olla tühine nali või süütu flirt, võib teise jaoks tähendada alandava iseloomuga soovimatut käitumist. See on kindlasti ka ühiskonnaspetsiifiline nähtus, sest erinevates ühiskondades on erinevad käitumisviisid aktsepteeritavad.

Kui sooline ahistamine on seotud konkreetselt sooga ja soolise diskrimineerimisega, siis seksuaalse ahistamise puhul on olulised muud aspektid. „Seksuaalne ahistamine leiab aset, kui esineb mis tahes soovimatu sõnaline, mittesõnaline või füüsiline seksuaalse olemusega käitumine või tegevus, mille eesmärk või tegelik toime on isiku väärikuse alandamine, eelkõige luues häiriva, ähvardava, vaenuliku, halvustava, alandava või solvava õhkkonna” (SoVS §3 lg 1 p 5).

Euroopa Põhiõiguste Ameti (2014) kohaselt on seksuaalse ahistamise vorme erinevaid: füüsiline, verbaalne, mitteverbaalne ja küberahistamine. Füüsilise ahistamise alla loetakse kallistusi, suudlusi ja muid mittesoovitud puudutusi (*ibid.*). Verbaalne ahistamine tähendab seksuaalse alatooniga nalju või märkusi, pealetükkivaid või solvavaid küsimusi eraelu või välimuse kohta (*ibid.*). Mitteverbaalse ahistamise all peetakse silmas kohatuid pilke,

seksuaalse sisuga solvavate piltide näitamist või saatmist või enda siivutult näitamist(*ibid.*). Ning küberahistamine kujutab endast soovimatute seksuaalse sisuga e-mailide või sõnumite saatmist ning erinevaid solvavaid ja kohatuid lähenemisi sotsiaalvõrgustikus (*ibid.*).

Antud seadused kohalduvad eelkõige avalikus sfääris, mis tähendab, et perekonna- või eraelu suhted arvesse ei lähe. Ahistamine kuulub soolise võrdõiguslikkuse seaduse alla, kuid seksuaalkuritegu on juba eraldiseisev ning läheb kriminaalõiguse alla.

Lähtuvalt juriidilistest definitsioonidest käsitletakse ahistamist isiku (ohvri) poolt soovimatu käitumisena, mis võib olla verbaalne kui ka füüsiline, kus indiviid tunneb end solvatu, ebamugava või häirivana teise indiviidi käitumise tõttu.

Rahvusvahelises õiguses on seksuaalne ahistamine üks naistevastase vägivalda vorm, kuid Eesti õiguses on seksuaalse ahistamise mõiste sooneutraalne. Kui toetuda statistikale, siis selgub, et kuigi ohvrite hulgas on enam naisi, kogevad seda ka mehed. Eesti Seksuaaltervise Liidu (2014) andmete kohaselt koges Eestis seksuaalvägivalda alla 18.aastastest meestest 2,5% ning naistest 8,7%. Seksuaalvägivalda liike on palju, mistõttu selles uuringus ei kuulu sinna alla ainult seksuaalne ahistamine, vaid ka seksuaalne rünnak, vägistamine jms (*ibid.*). Kuigi see protsent on väike, siis siinkohal ei pruugi see peegeldada tegelikku olukorda. Kuna teema on tundlik, siis inimesed võibolla pole nõus vastama sellele küsimusele. Lisaks, mis puudutab teatamist antud vägivalda ohvriks langemisel, siis on võimalik, et see on alaraporteeritud. Inimeste teatamine ahistamise ohvriks langemisel on seotud sellega, kuivõrd nad on teadlikud oma õigustest ning kelle poole tuleb pöörduda. Kui vaadata Euroopa Põhiõiguste Ameti (2012) statistikat, siis selgub, et Euroopa Liidus on keskmiselt 55% naistest kogenud seksuaalset ahistamist ning Eestis 53%. Selle andmestiku kohaselt on tipus Rootsi (81%) ja Taani (80%) ning kõige väiksem on see arv Bulgaarias (24%). Antud juhul on seksuaalse ahistamise alla pandud kõik liigid, nii vaimne kui ka füüsiline vägivald. Rootsi ja Taani puhul võib oletada, et nendes ühiskondades ollakse teadlikumad ahistamisest ning seega ka raporteeritakse rohkem kui näiteks Bulgaarias.

1.2 Seksuaalse ahistamise uuringud Eestis

Seksuaalset ahistamist on mõningal määral Eestis ka varem uuritud. Põhjalikumalt on käsitletud soolist ja seksuaalset ahistamist töökohal Karu jt. (2014). Nende eesmärgiks oli monitoorida soolise ja seksuaalse ahistamise levikut Eestis ning seda, kuivõrd on inimesed sellest teadlikud ning anda ka soovitusi inimeste teadlikkuse tõstmiseks. Nad viisid läbi

kvalitatiivuuringu, kus intervjueriti töötajaid ja tööandjaid ning lisaks loodi küsitlusmoodul, mida testiti 2013. aasta Soolise võrdõiguslikkuse monitooringul. Nad leidsid, et inimeste teadlikkus soolisest ja seksuaalsest ahistamisest ning sellest, kelle poole tuleks pöörduda kui neid on sooliselt või seksuaalselt ahistatud, on madal. Vastajatele anti ette näidisolukorrad soolisest või seksuaalsest ahistamisest ning 56% vastajatest tunnistas, et mõni neist olukordadest on nendega juhtunud (*ibid.*). Kõige tavapärasemaks on seksuaalse alatooniga või kahemõtteliste naljade rääkimine, mida oli kogunud 40% vastajatest (*ibid.*, lk 108-109).

Teiseks suuremaks uurimuseks võib lugeda Lamesoo (2017) doktoritööd, kus ta viis läbi 21 süvaintervjuud medõdedega. Tema töös tuli välja selgelt võimusuhte olulisus seksuaalse ahistamise puhul (*ibid.*). Võimusuhted olid tuntavad ja medõdede jaoks häirivamad eelkõige arstide ja medõdede vahel, kuigi tegelikkuses on tegemist kolleegidega (*ibid.*). Ning vähem häirivamad õdede ja patsientide vahel, olenemata milline käitumine oli patsientide poolt (*ibid.*).

Lisaks on käsitletud seksuaalset ahistamist 2005, 2009 ja 2013.a Soolise võrdõiguslikkuse monitooringutes. 2005.aastal uuriti vastajatelt seksuaalse ahistamise erinevate olukordade kohta (Derman jt 2005). Seal selgus, et mistahes seksuaalset ahistamist oli kogunud keskmiselt iga kolmas naine (31%) ja iga viies mees (19%) (*ibid.*). Enamlevinud ahistamisviisiks olid kahemõttelised anekdoodid ja nilbused, mida oli kogunud iga neljas naine ja iga seitsmes mees (*ibid.*). Sarnaselt 2009.a uuringus küsiti samuti erinevate ahistamisvormide kohta ning kes olid ahistajateks, kuid lisaks uuriti ka soolise ahistamise kohta (Vainu jt 2009). Ahistajateks olid kõige enam just lähikonnast olevad inimesed. Seksuaalset ahistamist on kogunud veerandik kõigist vastajatest (*ibid.*). Kõige enam on kogetud kahemõttelisi anekdoote ja nilbusi (viiendik naistest ja 15% meestest), mis näitab, et võrreldes 2005.a see number on kahanenud (*ibid.*). Ning 2013.aasta uuringu tulemustes tunnistas 56% vastajatest, et nad on oma elu jooksul kogunud soolist või seksuaalset ahistamist (Roosalu 2015). Kõige enam oldi kokku puutunud seksuaalse alatooniga või kahemõtteliste naljade rääkimisega, mida oli kogunud 40% vastajatest (*ibid.*).

Eestis viidi läbi 2009.a ka Kuriteoohvrite uuring (Ahven jt 2010), kus esmakordselt selle uuringu raames kaardistati ka seksuaalse ahistamise levikut. Seal uuringus küsiti kaks küsimust, üks küsimus oli mittefüüsilise ahistamise kohta ning teine füüsilise ahistamise kohta. Selles uuringus selgus, et viimase aasta jooksul puutus seksuaalse ahistamisega kokku

4,4% inimestest, sellest 2% puutus kokku füüsilise ahistamisega ning 3,6% mittefüüsilise ahistamisega. Neist 6,5% olid naised ja 1,9% mehed. Kõige enam langesid seksuaalse ahistamise ohvriks noored mitte-eestlastest naised.

Seega on näha, et mõningaid uuringuid või küsitlusi on soolise ja seksuaalse ahistamise kohta läbi viidud, kuid enamik neist uuringutest on läbi viidud aastaid tagasi. Kuna seksuaalse ahistamise juhtumeid on meediasse tulnud just viimase paari aasta jooksul, siis kindlasti on põhjust teha uuemaid uuringuid, mis võivad tulemuste poolest erineda varasematega võrreldes. Lisaks kuna minule teadaolevalt ei ole Eestis meedia põhjal uuritud seksuaalse ahistamise kohta levinud diskursusi, siis annab see töö uusi teadmisi selle kohta.

1.3 Soolistatud võimusuhted

Eristatakse kahte tüüpi sugu, üks on bioloogiline sugu (*sex*) ja teine on sotsiaalne sugu (*gender*). Bioloogiline sugu tähendab bioloogilisi erinevusi meeste ja naiste vahel (Holmes 2007:2). Sotsiaalne sugu on aga sotsiaalselt loodud erinevused naiselikkuse ja mehelikkuse vahel (Holmes 2007:2), kus inimesed tegutsevad vastavalt oma sookategoriale õigeks peetavate hoiakute ja normide järgi ning seda luuakse läbi igapäevase inimestevahelise interaktsiooni (West & Zimmerman 1987: 127).

Erinevad teooriad, mis püüavad seletada ahistamist, käsitlevad endas võimuaspekti. Lamesoo (2017) on oma uurimuses toonud seksuaalse ahistamise kohta välja viis teoreetilist lähenemist, mis kõik selgitavad meeste ja naiste vahelisi erinevaid võimusuhteid. Näiteks sotsiokultuuriline mudel, millest räägin järgmises peatükis lähemalt, siis organisatsiooniline mudel, naturaalne/bioloogiline mudel, soorolli ülekandumise mudel ja nelja-faktori mudel. Kõiki mudeleid peamiselt seobki võimusuhted meeste ja naiste vahel, kus mehed domineerivad naiste üle. Lamesoo (2017) on oma doktoritöös viinud läbi intervjuusid medõdedega, kus ta uuris töökohal ahistamist ning seal selgus samuti, et ahistajateks on meesarstid kui ka patsiendid. Intervjuudes toodi ka välja, et meesarstid teisi naisarste ei ahista, vaid just medõdesi, sest neil on austus teiste arstide vastu (*ibid.*). Võttes näiteks erinevad ahistamiskandaalid, mis on jõudnud meediasse, siis pea kõikide puhul võib näha, kuidas erineb võimupositsioon ahistaja ja ohvri vahel. Näiteks Harvey Weinstein, kes oli Ameerika tuntud filmiprodutsent, kelle ohvriteks olid peamiselt näitlejannad, kuid ka muud filmitööstusega seotud naised. Ta kasutas oma võimu ja positsiooni ära, et ahistamislood ei

jõuaks avalikkuse ette, kuigi Hollywoodis teadsid enamik inimesi, mis toimub, kuid keegi ei julgenud midagi ette võtta, kuna kartsid oma töö kaotada (McMullen & Telling, 2018).

1.4 Ahistamise tolereerimine meeste ja naiste poolt

Uurides soolist ja seksuaalset ahistamist, on olulised ka soorollid. Sooroll on kindel arusaam sellest, milline on kummalegi soole omane käitumine ning see erineb vastavalt kultuurile ja traditsioonidele (Kuusik 2016). Sooline sotsialiseerimisprotsess esitab naistele ja meestele erinevaid nõudmisi ning kehtestab reegleid sellest, milline on ühele või teisele soole sobilik ja soovitatav käitumine. Sellised arusaamad kujunevad välja erinevates sotsialiseerumisjärgudes ning mängivad ka rolli ahistamises. Näiteks sotsiokultuuriline mudel (Welsh 1999) käsitleb seksuaalset ahistamist kultuurilise tulemusena, kus võim ja staatus erineb meeste ja naiste vahel. Selle kohaselt võtavad töötajad tööle kaasa oma stereotüüpsed arusaamad ja soorollid. Näiteks meestelt oodatakse agressiivset ja domineerivat käitumist, naistelt passiivset. Selle tulemusena tõlgendavad ja õigustavad mehed oma käitumist loomulikuna ega näe selles võimalikke negatiivseid tagajärgi naistele (Sbraga & Donohue 2000). Krook (2018) toob samuti välja, et kuigi seksuaalse ahistamise mõiste ei lähtu soohieharhiast ning mehed ja naised võivad mõlemad seksuaalselt ahistada, siis tõenäolisemalt teevad seda pigem mehed.

Lähtuvalt soorollide olulisusest ning võimusuhetest meeste ja naiste vahel, on oluline sisse tuua ka feministlik lähenemine ahistamisele. Feministlik lähenemine keskendub seksuaalse ahistamise põhjuste seletamisele läbi soolistatud võimusuhte ja meeste domineerimise, ehk võimuhierarhia on ahistamise põhjuslik eeldus (Karu jt 2014, viidates MacKinnon 1979 järgi).

Ahistamise tolereerimist võivad mõjutavad erinevad tegurid, näiteks see võib sõltuda valdkonnast, kus inimene töötab. Hennekam & Bennett (2017) viisid Hollandis läbi kvalitatiivse uuringu, kus nad tegid 32 süvaintervjuud naistega, kes töötasid loomemajanduses, uurides seksuaalse ahistamise kohta. Kogutud andmeid analüüsiti kontentanalüüsiga ning leiti, et seksuaalne ahistamine on levinud ja paljud naised peavad seda oma kutsealase kultuuri ja karjääri edendamise osaks (*ibid.*). Nende läbiviidud uuringus oli küll vastakaid arvamusi, kuid selgus, et kuigi paljud osalejad tundsid end antud olukorras ebamugavalt, oli seksuaalne ahistamine tavaline tegevus (*ibid.*). Paljud viitasid fraasile „kõik teevad” ning toodigi välja, et kuigi see oli ebamugav, siis seda tolereeriti (*ibid.*).

Ahistamise tolereerimine võib sõltuda ka meediakajastustest ning see võib erineda soolõikes. Bernard, Legrand ja Klein (2016) uurisid meedia mõju seksuaalse ahistamise tolereerimises. Nad viisid läbi uuringu Belgias 210-ne õpilase seas, sh 112 meest ning palusid enne vastamist vaadata seksuaalselt objektiseerivaid videoklippe (*ibid.*). Ning selgus, et vaadates seksuaalselt objektiseerivaid videoklippe, süüdistati rohkem ohvrit, kui hinnati päriselu stsenaariumeid seksuaalses ahistamises (*ibid.*). Kuid samas see ei mõjutanud üleüldist suhtumist seksuaalsesse ahistamisse (*ibid.*). Ahistamise tolereerimist on võrreldud ka meeste ja naiste hulgas ning üldiselt on selgunud, et erinevus eksisteerib seksuaalse ahistamise tolereerimises, kus naised on vähemsallivamad kui mehed. Ka eelnevast uuringust selgus, et naised tolereerivad seda vähem. Rotundo, Nguyen ja Sackett (2001) tegid 62-st ahistamise juhtumist Ameerikas metaanalüüsi, kus nad vaatasid soolisi erinevusi ahistamise tajumisest. Sealt selgus, et naised tunnevad laiemalt sotsiaal-seksuaalset käitumist ahistamisena kui mehed (*ibid.*). See tähendab, et naised tõlgendavad/tajuavad enam erinevaid käitumisviise seksuaalse ahistamisena.

1.5 Meedia roll ahistamisjuhtumite kajastamises

Meedial on kindlasti kindel oma roll erinevate uudiste ning sh ka seksuaalse ahistamise juhtumite kajastamisel. Pilvre (2011) uuris oma doktoritöös naiste meediapresentatsioone Eesti ajakirjanduskultuuri ja ühiskonna kontekstis ning tegi seda Eesti Ekspressi ja ETV näitel. Sealt selgus, et naiste osakaal peavoolu meedias ja teleekraanil sõnasaajate hulgas on väiksem kui meeste osakaal (*ibid.*). Samuti tuli välja, et naised saavad sõna põhiliselt privaatsfääri puudutavates teemades ning on enamasti meediamaaailmas taustatöö tegijad (*ibid.*). Lisaks selgus antud uuringus, et naiste meediarepresentatsioonides rõhutatakse soolisust, samal ajal kui meeste puhul keskendutakse kindlale teemale, mille pärast ka uudiskünnis on ületatud (*ibid.*). Samast uuringust tuli välja ka see, et Eesti ajakirjanduskultuuri suhtumine soo ja soolise võrdõiguslikkuse teemasse on erinev Läänest ja Põhjamaade omast ning sarnaneb pigem postsotsialistliku Ida-Euroopa ajakirjanduskultuuriga (*ibid.*). Nimelt ei peeta siin sootemaatikat niivõrd oluliseks siin ja teadlikkus soolisest ebavõrdsusest on pigem madal (*ibid.*). Ning naisajakirjanikud on kohanenud patriarhaalse ühiskonnaga, kus siis ka meedias domineerivad mehed (*ibid.*).

Meedias on seksuaalset ahistamist kajastatud samuti erineval moel ning rohkem avalikkuse ette on toodud seda just viimastel aastatel. Heaks näiteks on siinkohal *Me Too* kampaania,

kus 2017.a tuhanded inimesed, peamiselt naised, sh erinevad kuulsused avalikustasid seda, et on kogenud seksuaalset ahistamist või vägivalda, märkides oma sotsiaalmeedia postitustes #MeToo. See kampaania sai alguse tegelikult juba 2007.a, kus T. Burke pani aluse *Me Too* liikumisele, mis oli suunatud seksuaalse vägivalla ohvrite aitamiseks ning teadvustamiseks, et nad pole selle murega üksi (Hearn 2018). Ka tänu sellele kampaaniale on inimesed ehk veidi teadlikumaks saanud, kuivõrd suur probleem see on ning ehk on hakatud seda ka rohkem märkama.

Krook (2018) uuris, kuidas Suurbritannias jõudis seksuaalse ahistamise teema poliitilisse päevakorda, millised poliitika funktsioonid võivad ahistamist soodustada ja aruandlust takistada ning milliseid lahendusi võiks selle probleemi lahendamiseks kasutada. Sealt selgus, et selle kampaania ajal hakkasid paljud briti naispoliitikud ja ajakirjanikud sarnaseid kogemusi jagama ning seega tulid avalikuks paljud juhtumid, mis varem olid mahavaikitud (*ibid.*). Tänu sellele paljud poliitikud astusid ametist tagasi (*ibid.*). Sealt selgus veel see, et kuna osad poliitikud, näiteks just kõrgematel kohtadel olevad poliitikud, on parlamendis puutumatud ning kuna antud juhtumitega tegeleb ainult üks asutus, siis paljusid ahistajaid kaitstakse, st ei lasta nendel juhtumitel avalikuks tulla ning toimepanijatega ei võeta midagi ette (*ibid.*). Nii on tundnud ohvrid, et polegi kellegi poole pöörduda, sest süsteem ei ole läbipaistev ning kaebustega ei võeta midagi ette (*ibid.*). Sealse uuringu kohaselt on aga välja toodud, et viimastel aastakümnetel on muutunud suhtumine taolisse käitumisse, see tähendab, et aina vähem lepitakse seksismi ja naistevihkamisega ja üha enam astutakse vastu sellisele käitumisele (*ibid.*). „Viimasel kümnel aastal on seksuaalse ahistamise väited viinud mitmete kõrgetasemeliste poliitikute positsiooni kaotamiseni” (Krook 2018). Ning just tänu sellele, et ohvrid on otsustanud meedias kajastada oma kogemusi seoses seksuaalse ahistamisega, on see jõudnud avalikkuseni ja paratamatult antud probleemile rohkem tähelepanu pöörama.

McDonald & Charlesworth (2013) uurisid seksuaalse ahistamise kajastamist peavoolumeedias ja seal esinevaid diskursuseid. Autorid uurisid kokku 311 meediaartiklit, mis ilmusid kuue kuu jooksul 2010.aastal Ameerika Ühendriikides, Inglismaal, Kanadas ja Austraalias (*ibid.*). Nende eesmärgiks oli esmalt uurida, kuidas tekstides iseloomustatakse ja määratletakse seksuaalset ahistamist tänapäeva tööstusriikides, tuvastades seeläbi, milliseid aspekte peetakse uudisekännist ületavaks (*ibid.*). Ning teiseks eesmärgiks oli vaadata, milliseid diskursuseid esineb meediatekstides (*ibid.*). Kontentanalüüsi tulemusel leidsid nad, et enamasti on ahistajateks mehed, kes on kõrgemal ametipositsioonil ning

ohvriteks naised ning lisaks sellele nad avastasid, et meedias kajastatakse just neid juhtumeid, kus tegemist on kõrgemal ametikohal töötavate inimestega ja mis võivad endaga kaasa tuua skandaalsemaid süüdistusi või millel on poliitilised tagajärjed (*ibid.*). Seejärel leidsid nad diskursuseanalüüsiga neli peamist diskursust – individuaalne kõrvalekalle; süsteemne; sooline ebavõrdsus ja tehnoloogiline (*ibid.*). Esimene oli kõige enam esinev, mis käsitles ühe inimese süüdistust teise vastu või mitmete inimeste süüdistusi mitme inimese vastu (*ibid.*). Teine diskursus räägib sellest, kuidas seksuaalse ahistamise juhtumite puhul on sügavam probleem teatud organisatsioonides, näiteks organisatsioonides, kus on meeste ülekaal (*ibid.*). Kolmanda diskursusena räägiti seksuaalsest ahistamisest soolise ebavõrdsuse teemana ning viimane diskursus keskendus seaduslikule poolele ning puutumatusle (*ibid.*).

2. METOODIKA

Käesolev peatükk annab ülevaate bakalaureusetöös kasutatud andmekogumismeetodi valikust ja andmetest, valimist, andmeanalüüsimetodist ning uurija rollist töö läbiviimisel.

2.1 Andmekogumismeetodi valik ja andmed

Lähtudes uurimisteedast ning püstitatud kesksest uurimisküsimusest otsustasin kombineerida kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed uurimismeetodid. Kvantitatiivne kontentanalüüs võimaldab teha valimist selge ülevaate ning tuua välja loetlevad näitajad ning teemad, mis läbivad artikleid. Kvalitatiivne uurimismeetod võimaldab aga uurida kollektiivseid diskursuseid, mis esinevad meedias ning läbi selle on võimalik näha, millised on inimeste hoiakud seksuaalse ahistamise suhtes ning kuidas nad tõlgendavad seksuaalset ahistamist. Selle kvalitatiivse uurimismeetodi plussiks võibki pidada seda, et kuna antud teema on delikaatne, siis inimesed ehk ei taha oma kogemustest rääkida või sellest, kuidas nad päriselt tunnevad. Uurides meediaartikleid sellist probleemi ei ole ning läbi selle on näha kuidas meedia kajastab seksuaalse ahistamise juhtumeid. Lisaks nagu eelnevalt teoorias sai mainitud, siis on meedial oluline roll teadlikkuse tõstmisel ning hoiakute ja suhtumiste kujundamisel, mistõttu annab just meedia artiklite uurimine hea ülevaate Eesti inimeste hoiakutest ahistamise ja vägivalda suhtes.

Kontentanalüüsi abil soovin vastuseid saada järgnevatele küsimustele:

1. Mis perioodil on ilmunud kõige enam artikleid?
2. Kui palju on võtnud sõna seksuaalse ahistamise teemal mehi ja kui palju naisi?
3. Kes on need autorid, kes on sõna võtnud seksuaalse ahistamise teemadel?
4. Milline on meedias ilmunud artiklite kontekst?
5. Kas seksuaalse ahistamise käsitlemine on artiklis põhifookuses või pigem kõrvaline teema?
6. Mis on artiklite peateemaks(eesmärgiks)?

Diskursuseanalüüsis otsin vastuseid küsimustele:

1. Millised diskursused levivad Eesti meedias seksuaalse ahistamisega kohta?
2. Kuidas räägitakse ohvritest ja kuidas ahistajatest?

2.2 Valim

Analüüsitavateks ajalehtedeks võtsin Eesti Ekspressi ja Postimehe. Antud ajalehed valisin sellepärast, et need on Eesti Ajalehtede Liidu (2019) kohaselt on kõige suurema tiraažiga ajalehed Eestis. Ning lisaks analüütikaettevõtte Alexa (2019) andmetel külastavad eestlased enim *online*-uudiste portaalidest Delfit (mis sisaldab ka Eesti Ekspressi) ning Postimeest.

Artiklite otsimiseks kasutasin uudisteportaalides (Eesti Ekspress ja Postimees) otsingusõnana „Seksuaalne ahistamine”, perioodiks valisin 10.10.2017-10.03.2019. Postimehes oli võimalik otsida eraldi arvamuskäsitlusi, Eesti Ekspressis aga mitte. Perioodi valisin alates 10.10.2017 sellepärast, et siis tuli meedias avalikuks Taavi Rõivase ahistamiskandaal ja veidi enne seda ka Harvey Weinsteini juhtum ning peale seda hakati just rohkem rääkima seksuaalsest ahistamisest Eesti meedias. Lõppkuupäevaks valisin kuupäeva, kui hakkasin analüüsi läbi viima.

Mõlemas uudisteportaalides oli 57 artiklit, ehk kokku oli valimis 114 artiklit. Selleks, et kitsendada valimit ja leida just minu töö jaoks sobivad artiklid, mis käsitlevad seksuaalset ahistamist, pidin tutvuma kõikide tekstidega. See aitas välja sorteerida muid teemasid käsitlevad artiklid ning ülevaatlilikud uudislõigud. Lõplikusse valimisse jäi seepärast 37 artiklit, 21 Postimehest ja 16 Eesti Ekspressist.

Valimi koostas järgnevate põhimõtete alusel:

1. lehe tiraaž peab olema võimalikult suur
2. leht peab sisaldama arvamuskäsitlusi
3. peab käsitlema seksuaalset ahistamist

2.3 Analüüsimeetod

Esmalt alustasin kontentanalüüsiga. Kontentanalüüsi kodeerimistabel on lisades (vt Lisa 2). Selleks tegin tabeli, kuhu panin kirja väljaande, ilmumiskuu ja aasta, autori soo ja ameti, artikli tüübi, loo peateema, konteksti ning kuidas kas seksuaalset ahistamist käsitletakse põhiteemana või kõrvalise teemana.

Teine analüüsietapp oli inspireeritud diskursuseanalüüsist, mille abil uurisin, mida ja kuidas täpsemalt nende teemade raames räägiti ning millised diskursused ilmsid.

Kuna käesolev bakalaureusetöö keskendub Eesti meedias esinevatele diskursuste analüüsimisele, siis on oluline välja tuua, millisest diskursuse definitsioonist ma lähtun. Lähtun Burr (Burr 2015: 74-75) diskursuse definitsioonist, mis väidab, et diskursus viitab tähenduste, metafooride, esituste, piltide, lugude ja avalduste kogumile, mis mingil viisil kokku kujutavad mingisugust versiooni sündmustest.

Artiklite analüüsimisel lähtusin kriitilise diskursuseanalüüsi põhimõtetest. Sain inspiratsiooni oma analüüsi läbiviimisel Fairclough (1989) analüüsiskeemist, mis koosneb 3-st etapist. 1.etapis keskendutakse sõnavarale ja grammatikale. 2.etapis vaadatakse teksti kui sotsiaalset tegevust, st üritatakse aru saada, miks tekst on kirjutatud sellisena, nagu see on ning kuidas lugejad seda tõenäoliselt tõlgendavad. 3.etapis püütakse näha tekstis olevate diskursuste laiemat mõju ühiskonnas, kas on mingisuguseid võimalikke vastuolusid näiteks teksti autorite, lugejate ning poliitilise korra vahel (Kalmus 2015).

Artiklite analüüsimisel valisin esmalt diskursuse elemendid, millele tähelepanu pöörasin, nagu näiteks sõnavara, metafoorid ja omadussõnad. Seeläbi üritasin ka aru saada, millist sõnumit autorid tahavad edastada oma arvamusega ning mida iseloomustab kasutatud sõnavara. Vaatasin kuidas iseloomustatakse erinevaid osapooli – ahistajaid või ohvreid ning kas esineb tekstis võimusuhteid. Analüüsi tehes kerkisid esile korduvad teemad ning toon allajoonimise kaudu välja sõnu, mis kirjeldavad vastavat teemat, mis seda iseloomustab.

Kontentanalüüs aitas artiklitega põhjalikumalt tutvuda ning anda ülevaadet, kes räägib, millal ja millises kontekstis seksuaalsest ahistamisest. Seejärel diskursuseanalüüs aitas analüüsida tekste sügavamalt ning leida teemasid ning diskursuseid, mis neis ilmsid ning kuidas räägiti erinevatest osapooltest.

2.4 Uurija roll

Käesolevas töös on kindlasti oluline ka eneserefleksioon, kuna tegemist on kvalitatiivse uurimismeetodiga ja antud teema on delikaatne. Samas jällegi, kuna analüüsin meediaartikleid, siis ei toimunud otsest suhtlust ühegi inimesega, mistõttu minu, kui uurija, enda positsioon ei mõjutanud kuidagi teiste hoiakuid ja arvamusi.

Minu bakalaureusetöö teema kuulub sotsiaalkonstruktivistlikkuse paradigmasse ning see tähendab, et teadmisi reaalsusest konstrueeritakse läbi sotsiaalsete suhete ning läbi igapäevase suhtluse (Berger & Luckmann 1966). See tähendab, et inimesed loovad läbi oma

kogemuste, läbi meediakajastuste ja omavahelise suhtluse tulemusena oma teadmised ja hoiakud seksuaalsesse ahistamisse ning seetõttu ka tõlgendatakse seksuaalset ahistamist erinevalt. Nii on ka minul omad hoiakud ja arvamused seksuaalsesse ahistamisse, sest olles naine olen ka ise kogenud mõningal määral seksuaalset ahistamist. Seetõttu leidsin, et see teema oli kindlasti oluline, mida uurida ning näha, et millised on Eesti meedias levinud diskursused. Siiski olenemata enda kokkupuudetest või arvamustest seksuaalsest ahistamisest, tuleb meeles pidada, et kuna arvamusi on erinevaid siis uurijana pidin jääma kindlasti neutraalseks ja objektiivseks.

Kinnitan, et olen käesoleva töö koostamisel lähtunud headest teadustavatest. Bakalaureusetöö materjal on kogutud avalikult kättesaadavatest allikatest, seega mingit täiendavat isikuandmete avalikustamist minu bakalaureusetöö näol ei toimu.

3. EMPIIRILINE UURIMUS

Selles peatükis esitan läbiviidud analüüsi tulemused, esmalt kontentanalüüsi meetodi abil teostatud analüüsi ning seejärel diskursuseanalüüsi. Diskursuseanalüüsi peatükk on jaotatud alapeatükkideks, kus igaühes on juttu leitud diskursustest ning on illustreeritud tsitaatidega.

3.1 Kontentanalüüs

Kontentanalüüs aitas esialgselt artiklitega põhjalikumalt tutvuda ning anda ülevaadet, kes räägib, millal ja millises kontekstis seksuaalsest ahistamisest. Kontentanalüüs aitas välja tuua loendatavaid tunnuseid, kuid diskursuseanalüüs aitas analüüsida tekste sügavamalt ning leida teemasid ja laiemaid diskursuseid, mis neis ilmsid ning kuidas räägiti erinevatest osapooltest.

Esmalt tegin 37-le artiklile, mis ilmusid vahemikus 10.10.2017-10.03.2019 Postimehes ja Eesti Ekspressis, kontentanalüüsi (vt. kodeerimistabel Lisa 1).

Selle perioodi jooksul ilmus Postimehes ja Eesti Ekspressis kokku 37 artiklit, mis käsitlesid seksuaalset ahistamist. Postimehes ilmus 21 ja Eesti Ekspressis 16 artiklit. Autorid olid jagunenud peaaegu võrdselt meesteks ja naisteks, nimelt 51% oli naiste poolt kirjutatud, 41% meeste ja 8% artiklitest olid autoriteks nii mees kui naine. Osade artiklite puhul oli ajakirjanikuks mees ning intervjuueeritavaks naine, ka siis määratlesin autoriteks mõlemad.

Analüüsitavatest artiklitest 68% olid arvamused, 16% intervjuud, 14% uudislood ning 3% muud artiklid. Esialgselt oli plaanis võtta valimisse ainult arvamused, kuid lähemal vaatlusel sisaldasid ka muud artiklid head ülevaadet seksuaalse ahistamise käsitlemisest Eesti meedias.

Otsustasin vaadata ka artiklite ilmumisperioode, sest see annab aimu sellest, kui tihti ja millal on kõige enam antud teemal sõna võetud. Analüüsist selgus, et 43% artiklitest ilmus 2017. aastal vahemikul oktoober-detsember. See oli mingil määral oodatud tulemus, sest septembri lõpus – oktoobri alguses tulid *Me Too* liikumisega välja Harvey Weinsteini ahistamisjuhtumid, kus mitukümmend naist süüdistasid teda ahistamises. Samal ajal leidis kajastust Eesti meedias Taavi Rõivase ahistamisjuhtum Malaisias. Järgneva poole aasta jooksul ilmus 30% artiklitest ning 2018. aasta teises pooles ilmus veel 24%. 2019.a ilmus vaid 3% valimis olnud artiklitest. Kindlasti mõjutab selle teema käsitlemist see, et viimasel ajal pole tulnud uusi ahistamisjuhtumeid päevavalgele.

Vaatasin veel lisaks, mis ametid autorid peavad, sest see kindlasti võib mõjutada seda, kuidas suhtutakse seksuaalsesse ahistamisse või millise eesmärgiga võetakse meedias sõna. Analüüsisist selgus, et 58% autoritest on ajakirjanikud, mis oli ka ootuspärane ning sinna alla kuulusid ka toimetajad. Lisaks võtsid sõna poliitikud (13%), spetsialistid (13%), arstid (10%) ja muul ametikohal (8%) töötavad inimesed. Kolmes artiklis olid autoriteks kaks inimest, kes olid erinevatelt ametikohtadelt. Osade artiklite puhul on kirjas vaid ajakirjanik, sest intervjuueeritavad ei ole teada, nt kui tegemist on ohvritega.

Analüüsitavatest artiklitest 86% oli seksuaalne ahistamine põhifookuses ning 14% kõrvaline teema. Kõrvaline teema tähendas seda, et näiteks oli tehtud pikem intervjuu, kus üks osa käsitles seksuaalset ahistamist. Leidsin, et on oluline kaasata ka neid artikleid, kus käsitletakse seksuaalset ahistamist kõrvalise teemana, sest ka need artiklid sisaldasid rikkaliku infot ning annavad samuti ülevaate sellest, kuidas Eesti meedias räägitakse seksuaalsest ahistamisest.

Järgmisena analüüsisin, millises kontekstis räägitakse seksuaalsest ahistamisest. Selgus, et 46% on Eesti kontekstis, kus keskendutaksegi Eestis toimunud ahistamisjuhtumitele. 8% artiklitest keskendus välismaa kontekstile, kus kajastati ja arutati *MeToo* teemadel ning 30% artiklitest räägib nii Eesti kui ka välismaa kontekstist koos. 16% analüüsitavatest artiklitest rääkisid muudel teemadel, näiteks sinna liigitusid artiklid, kus arutati üleüldiselt seksuaalse ahistamise mõiste üle või räägiti selle seaduslikust poolest.

Analüüsisin ka artiklite peateemasid ning sealt selgus et kõige enam on jagatud isiklikke kogemusi seoses seksuaalse ahistamisega, nimelt 31% artiklitest. See protsent on nii suur ka seetõttu, et artiklite seas on tehtud intervjuusid ohvritega, kus nad räägivad oma kogemustest seksuaalse ahistamisega, kuid sealhulgas ka mõni ajakirjanik jagab oma kogemusi. 21% artiklitest keskendus põhiliselt mõnele skandaalile või sündmusele, mis olid toimunud nii Eestis kui ka välismaal. Analüüsitavatest artiklitest 13% oli kirjutatud teadlikkuse tõstmise eesmärgil, kus räägiti seksuaalse ahistamise mõistest ning kuidas seda ära tunda jms. 8% artiklitest rääkisid uuringu või küsitluse tulemustest ning 27% artiklitest olid kirjutatud muust. Mõned artiklid käsitlesid ka mitut teemat.

3.2 Diskursuseanalüüs

Analüüsitavate artiklite mitmekordsel lugemisel ja kodeerimisel eraldasin viis peamist teemat – juhtunu tunnistamine; juhtunust vaikimine; suhtumine ohvritesse; teadlikkus ja võimusuhted (vt Tabel 1). Juhtunu tunnistamine on suurem teema, mis jaguneb omakorda alapeatükkideks, kus on juttu leitud diskursustest. See koosneb ohvri süü- ja häbitundest, ohvrite anonüümsusest, ohvri teadmatusesest ning oskamatusesest reageerida juhtunule ning juhtunu tõendamisest. Suhtumine ohvritesse teema all käsitleti diskursustena ohvrisüüdistamist, nõiajahti meestele, seksuaalse ahistamise kuvandit ühiskonnas ning ahistamise õigustamist. Kuigi antud peatükk on jaotatud alapeatükkideks erinevate diskursuste järgi, siis artiklites ilmnisid diskursused segamini ning iga diskursus on teistega omavahel seotud.

Tabel 1. Ülevaade analüüsitud teemadest ning nendest leitud diskursustest

Teema	Diskursus
Juhtunu tunnistamine/ avalikustamine	<ul style="list-style-type: none">● Ohvrite süü- ja häbitunne● Ohvrite oskamatus juhtunule reageerida● Ohvrite anonüümsuse (hukka)mõistmine● Juhtunu tõendamine
Juhtunust vaikimine	<ul style="list-style-type: none">● „Avalik saladus”
Suhtumine ohvritesse	<ul style="list-style-type: none">● Ohvrisüüdistamine● Seksuaalse ahistamise kritiseerimine ühiskonnas● „Nõiajaht meestele”● Ahistamise õigustamine
Teadlikkus	<ul style="list-style-type: none">● Teadlikkuse tõstmine
Soolistatud võimusuhted	<ul style="list-style-type: none">● Võimudiskursus

3.2.1 Juhtunu tunnistamine

Juhtunu tunnistamine on suurem teema, mille alapeatükkides tuleb juttu ohvri süü- ja häbitundest, ohvrite anonüümsusest ning juhtunute tõendamisest.

Ohvri süü- ja häbitunne

Üks olulisi viise, kuidas artiklites ohvreid kirjeldati, oli nende süü- ja häbitunde rõhutamine. Näiteks järgnevas tsitaadis arutleb Liisa Oviir selle üle, milliseid emotsioone tunnevad

ohvrid peale juhtunud. Ta rõhutab samuti seda, et tihtipeale ohvrid süüdistavad iseennast ning neil on häbi juhtunu pärast.

„Peale esialgse šoki taandumist tabab kannatanut sageli eituse, häbi, hirm ja isoleerituse tunne. Kannatanud on öelnud, et pärast juhtunud tundsivad nad, nagu oleks neilt midagi olulist röövitud, neid koheldi objektina, neil puudus kontroll oma keha ja tegelikult iseenda üle.” (Liisa Oviir, Postimees, 15.05.2018)

Selle tsitaadi kaudu tuuakse välja, et ohvrit koheldakse seksuaalse ahistamise objektina, mitte võrdväärse inimesena ning ohvrid ei saa ka vastupanu osutada. Järgnevas tsitaadis räägib aga Vilja Kiisler sellest, kuidas häbitunne on seotud sellega, et seksuaalsust peetakse häbiväärseks ning see on midagi, mida peaks varjama. Artiklist ilmneb, et sellised teemad on pigem tabu ning neist avatult ei räägita. Kui Oviir ei toonud seksuaalse ahistamisest rääkides sisse sooaspekti, siis Kiisler räägib sellest, mida tunnevad ka meesohvrid. Ta toob ise välja, et ühiskonnas on levinud arvamus, et mees ja ohvriks olemine ei käi kokku. Siinkohal mängivad rolli soostereotüübid, mis ühiskonnas valitsevad, et naine on emotsionaalsem ja haavatavam pool ning mees peab olema karmim (Haridus ja sugu 2016).

„Kui seksuaalne vägivald leiab aset tööpostil, siis takistab sageli sellest rääkimist hirm kaotada töökoht. Ja häbi – sest seksuaalsus ei ole pikka aega olnud teema, millest me avatult räägime, ehkki see on loomulik ja omane igale inimesele. Naisohvrite häbitunne on seotud sellega, et naise seksuaalsust peetakse häbiväärseks – see on midagi, mida peaks varjama ja mis justkui hälbib naise loomulikust rollist. Kui ohver on mees, siis takistab teda toimunut rääkimast samuti häbi: mees ja ohver ei sobi kokku.” (Vilja Kiisler, Postimees, 29.11.2018)

Artiklis kajastatakse lisaks häbile ka ohvrite hirmutunnet, kuid see on juba seotud sellega, et ahistaja asub enamasti võimupositsioonil ning ohver võib karta vallandamist või muud moel alandamist töökollektiivis. Enesesüüdistamist ja häbitunde rõhutamist tuleb välja ka teistes artiklites. Ohvreid on kujutatud nii, et nad mõtlevad sellest, kas nad oleksid pidanud ise midagi teisiti tegema, kas nad oleksid pidanud jätma kuskile minemata või kandma teistsugust riietust. Selle asemel, et süüdistada ahistajat ennast, oskavad nad süüd näha ainult endas ning siinkohal mängib kindlasti rolli ka see, millised arvamusel ja hoiakud on levinud ühiskonnas.

Järgnevas tsitaadis on intervjuueeritud politseiametnikku, mis aitab rõhutada seksuaalset ahistamist kui väärtetu. Teda on artiklis tsiteeritud, et ohvrid tunnevad süütunnet nendega juhtunu pärast.

Põhja prefektuuri Keslinna jaoskonna piirkonnavanem Lea Bärenson ütleb, et ahistamisest jäetakse tihti teatamata psühholoogilistel põhjustel. «Inimesed tunnevad hirmu, alandust, süütunne on endal suur, et äkki ma tegin ise midagi valesti,» räägib ta. Teine põhjus on

teadmatust sellest, et ka seksuaalse ahistamise eest on võimalik inimest vastutusele võtta. (Oliver Kund ja Tiina Kaukvere, Postimees, 16.05.2018)

Siin tuuakse välja lisaks ka teadmatust sellest, mida üldse on võimalik ette võtta, kui ohver on kogenud seksuaalset ahistamist. See teadmatust tuleneb suurel määral ka sellest, et Eestis on tegemist küllaltki uue teemaga ning antud mõiste on segane, mistõttu inimesed ei pruugi nendega juhtunut ise liigitada seksuaalse ahistamise alla. Teadmatusest räägin lähemalt ka järgmises alapeatükis.

Kui eelnevates tsitaatides esitati ohvri tundeid poliitiku ja ajakirjaniku poolt, ilma ise kogemata seksuaalset ahistamist, siis järgnevas tsitaadis räägib ajakirjanik oma tunnetest ja mõtetest kui sattus seksuaalse ahistamise ohvriks.

„On tõsi, ka mina pole oma lugusid varem avalikustanud, sest tundsin häbi, tundsin ennast süüdi: miks ma sinna üldse läksin, miks ma «hääletasin», miks asetasin ennast ohtlikku olukorda, ehk oligi seelik liiga lühike, ehk olid minu rinnad tõesti liiga suured ja väljakutsuvad, vaja kanda teistsugust, lamestavat rinnahoidjat, panna selga kinnise kaelusega pluus, kanda tumedamaid, neutraalsemaid riideid ja nii edasi – üks pidev enesesüüdistuste rida, tuleb ju tuttav ette?» (Sirje Kiin, Postimees, 3.11.2017)

Eelnev tsitaat illustreerib seda, kuidas ohver süüdistab iseennast erinevates juhtumites tuues erinevaid näiteid selle kohta, mida ta oleks võinud enda arvates teisiti teha. Ta lõpetab oma lause küsimusega, viidates sellele, et ka teistele ohvritele on sellised tunded tuttavad. Nendest artiklitest tulebki välja see, kuidas rõhutatakse ohvrite süü- ja häbitunnet ning see loobki diskursuse.

Ohvrite oskamatus juhtunule reageerida

Lisaks selgus artikleid analüüsid, et ohvrid ei oska ega julge nendega juhtunule reageerida. Seda diskursust iseloomustab see, et rõhutatakse ohvrite teadmatust ning oskamatust reageerida nendega juhtunule. Näiteks räägib blogija Dagmar Lamp sellest, kuidas ta alaealisena koges seksuaalset ahistamist ning kuidas ta ei teadnud, mida teha ning seetõttu ei teinudki midagi. Ta kirjeldab ka piinlikkuse tundmist, kui juhtum leidis aset ning see oli samuti tingitud sellest, et juhtum oli ootamatu tema jaoks.

„Kui ma olin umbes 14-aastane, hakkas minuga rannas juttu rääkima üks noormees. Me läksime promenaadile jalutama ning istusime pingile, kuni ühel hetkel ma märkasin, et ta on oma kõvastunud riista ujumispükste värvli vahele surunud. Ta vahtis mulle nälgaselt otsa, mul oli piinlik, ma ei teadnud, mida teha – ja nii ma ei teinudki midagi.” (Dagmar Lamp, Postimees, 20.10.2017)

Kui antud artiklis kirjeldas autor oma kogemust, siis näiteks on kajastatud ka ajakirjanike poolt ohvri tundeid. Näiteks järgnevalt on kajastatud Mangi ohvri oskamatus reageerida juhtunule.

„Ma väga kartsin ega osanud käituda. Ma ju ei teadnud, kas ta võib tõesti olla vägivaldne või äkki tal on veel keegi korteris, või ta on lihtsalt üks kiimas vanamees,” (Oliver Kund ja Tiina Kaukvere, Postimees, 16.05.2018)

Samas artiklis kajastati, et ohver lükkas esialgu Mangi eemale, kuid kartis ega julgenud midagi muud teha, sest ei teadnud, kas mees võib olla vägivaldne või nagu eelnevas tsitaadis ütleb, et „lihtsalt üks kiimas vanamees”. Veel on kajastatud ka teistes artiklites Mangi ohvrite tundeid nendega juhtunule.

„See viis lõpuks selleni, et ta pani oma käe mulle püksi ja katsus mind korralikult läbi. Ma olin tardunud ja täiesti vait. Kui ta mind lõpuks puu seest välja lasi, vabandasin, et pean koju minema ja ruttasin minema.” (Greete Palmiste, Eesti Ekspress, 26.11.2018)

„Ühel hetkel hakkas Mang tüdruku jalgu katsuma. Seejärel pani Mang üle Triinu jalgade autos olnud teki. Katsumine jätkus. „Kogu see reis (mitu tundi – toim) oli tema jaoks ... ma ei teagi, kuidas seda nimetada. Seksuaalne erutus? Ja minu jaoks segadus. Ma ei olnud kindel, mis toimub ja mida ma peaks tegema.” (Greete Palmiste, Eesti Ekspress, 26.11.2018)

Artiklites on kujutatud ohvreid selliselt, et nad ei mõistnud sel hetkel, mis toimub ning juhtunu nende jaoks oli segane, sest nad austasid I. Mangi ning arvasid, et mees saab neid aidata, kuid tegelikkuses ta ahistas neid seksuaalselt. Artiklites ilmneb, et kuna juhtunu ohvrite jaoks oli ootamatu, siis ei osanudki nad midagi öelda ega teha. Samuti ilmneb siit veel ka eelnevalt välja toodud ohvri süü- ja häbitunde diskursus, mis pani ohvrit oma ahistaja ees vabandama. Ühes artiklis veel tsiteeriti ohvrit, kus ta ütles, et oli „liiga juhm”, et juhtunust aru saada. Sellised meediaartiklite kajastused jätavad ohvritest veidi rumala mulje, just seetõttu, et nad ei ole osanud kuidagi käituda. Teiselt poolt see juhib tähelepanu sellele, et seksuaalse ahistamise teemat ja juhtumeid on liiga vähe kajastatud ning seetõttu on teadlikkus madal, see selgus ka Karu et al (2014) uuringus.

Ohvrite anonüümsuse (hukka)mõistmine

Teine suurem teema, mida artiklites on kajastatud, puudutab ohvrite anonüümsena välja tulemist. See võib tekitada inimestes samuti kahtlusi ning küsimusi, kas juhtum ikka päriselt leidis aset ning miks ei või tunnistada seda oma näo ja nimega. Samas aga selgub artiklitest, et üldiselt mõistetakse ning põhjendatakse seda, miks ohvrid jäävad anonüümseteks, mistõttu sellest kujunes välja ka diskursus. Näiteks Liisa Pakosta on toonud välja, et ohvriks olemine saab identiteedi osaks ning väikses kogukonnas ei ole kerge sellise asjaga välja tulla.

„Nad tõdevad, et USA väiksemate kohtade naised pole sõandanud oma näo ja nimega välja tulla, kuna kardavad kõike, mis sellele kogukonnas järgneb. Terve Eesti on väike koht. Kui kaebad, saab sellest su identiteedi osa. Kuidas sellega toime tulla, nõuab tegelikult eraldi ja süsteemset abi. Eestis pole sellele tähelepanu pööratud.” (Liisa Pakosta, Postimees, 10.12.2017)

Lisaks toob Pakosta välja, et Eestis pole tegeletud sellega, et kuidas ohvritele abi anda pärast juhtunut. Järgnev tsitaat on aga pärit artiklist, kus on tehtud intervjuu Kadi Viigiga, kes on Feministeeriumi toimetaja. Ta mõistab ohvrite vaikimist ja anonüümsust, sest leiab, et hakatakse süüdistama ohvrit ning nägema, mis neis valesi on. Samas on see kõik justkui nõiarings, sest ahistajad saavad ilma tagajärgedeta edasi tegutseda ja ohvrid tunnevad end ise süüdi.

„Negatiivne on seegi, et inimesed endiselt ei julge rääkida vägivallast oma nime ja näoga. Sellel oleks ehk rohkem mõju ja see saaks katkestada ka nõiaringi, kus ohvrid tunnevad end ise süüdi, samal ajal kui vägivallatsejad saavad edasi tegutseda. Kui ohvrid julgevad rääkida, takistab see järgmiste ohvrite tekkimist. Aga ma mõistan vaikimist ja anonüümsust. Ohvri seisukohalt võib oma nimega välja tulek olla kõige hullem, sest temas hakatakse vigu otsima. Meenutame Mangi kaasust: Igor Mangi kohta arvati halvasti, kuid kiiresti tõusis arutelu keskmesse küsimus, kas pole mitte päris probleemiks naised, kes üldse esoteerika poole pöörduvad. Räägiti isegi psühhiaatria alarahastatusest, justkui need naised vajaksid psühhiaatrilist abi horoskoopide asemel. See oli väga inetu ja pole üldse raske mõista, miks ohvrid ei soovi avalikult enda kogemusest rääkida.” (Grete Palmiste, Eesti Ekspress, 25.11.2018)

Nagu eelnevast tsitaadist on näha, siis Viik toob välja selle, et kuidas ühiskonnas muutus „päris probleemiks” hoopis see, et need naised on ise pöördunud esoteerika poole, justkui see peaks õigustama seksuaalset ahistamist. Viik mõistab sellise suhtumise hukka, et naised, kes pöördusid esoteerika poole, oleksid justkui vajanud psühhiaatrilist abi, nimetades seda „väga inetuks” käitumiseks. Selles tsitaadis esineb ka intertekstuaalsust, kus viidatakse teistele tekstidele või teiste autorite väljaütlemistele, mis on aga vastuolus Viigi seisukohaga. See artikkel toobki välja teise diskursuse, mis esines mitmes artiklis, kus läbi intertekstuaalsuse tuuakse välja seda, kuidas inimesed mõistavad hukka ohvrite anonüümseks jäämise. Näiteks Dagmar Lamp räägib K. Pautsi sõnavõtust Õhtulehes, kus Pauts oli öelnud, et *Me Too*-l ei ole tegelikult jõudu, sest inimesed ei julge oma näo ja nimega välja tulla.

Katrin Pauts kirjutas tänases Õhtulehes, kuidas kodukootud seksiskandaal lõppes nukra visinaga ning teemaviitel #metoo ehk #minaka, mida praegu sotsiaalmeedias massiliselt postitatakse, pole tegelikult kandvat jõudu, kui naised ikka ei julge konkreetselt oma näo ja lugudega välja tulla.” (Dagmar Lamp, Postimees, 20.10.2017)

Lisaks sellele ta vihjab Taavi Rõivase juhtumile, kuidas „kodukootud seksiskandaal” lõppes „nukra visinaga” ehk kui ohver oleks tulnud oma näo ja nimega välja, siis oleks võibolla lõppenud see skandaal mõne muu lahendusega. Siin haakub anonüümsus ka hirmuga, mida ohvrid tunnevad oma lugudega välja tulemise ees. Sellest tsitaadist on näha seda, kuidas läbi intertekstuaalsuse vaieldakse vastu hukkamõistvale suhtumisele. Samas aga Dagmar Lamp nõustub Pautsiga selles osas, et anonüümsetel ohvritel ei olegi jõudu millegi muutmiseks ning samas ütleb, et „me ei ole nimetud ja näotud“. Ta esitab oma teksti justkui üleskutsena teistele ohvritele, et ka nemad peaksid tulema oma lugudega välja, kuid oma näo ja nimega. Autor kasutab pidevalt sõna „meie”, kus ta võtab võimupositsiooni teiste eest kõnelemiseks ning samas arvab ka ennast ohvrite hulka.

„Katrin Pautsil on õigus, kui ta kirjutab, et ainult nii muutub ühiskonnas midagi, kui me anname lisaks vaiksele hukkamõistule ka seksuaalsele ahistamisele näo. Nimetutel puudub jõud midagi muuta, aga me ei ole nimetud ja näotud. Meil on nimed ja näod ja me tahame ju kõik ühte asja – et meie kehade autonoomiat aktsepteeritaks, et mehi ei taandataks loomaliikeks monstrumideks, kes ei suuda oma ihadele vastu panna, et me päriselt olekski võrdsed. Ja et seksuaalne ahistamine oleks üheselt hukka mõistetud.” (Dagmar Lamp, Postimees, 20.10.2017)

Ajakirjanik Kairi Kasemaa kirjutas vastu artikli A. Maimiku arvamusele seksuaalsest ahistamisest. Maimik oli öelnud *Me Too* liikumise kohta „kanakarja kambakas” ning Kasemaa üritab talle vastu vaielda. „Kanakarja kambaka” all viidatakse sellele, et naised on *Me Too*-ga seoses kokku kogunenud ning meestele ülekohtu tegema hakanud. Kasemaa aga vaidleb vastu, et tegemist on tavaliste inimestega, kes on kogenud seksuaalset ahistamist ja ärakasutamist ning neid inimesi ongi tuhandeid, kes pole julgenud varem välja tulla oma lugudega. Autori arvates pole julgetud oma lugudega välja tulla, sest ühiskondades „valitseb vaikiv leppimine”, et kel on rohkem võimu, sel on ka õigus ning et polegi võimalik avalikustada selliseid lugusid, kuna keegi ei usuks tavalist inimest.

„Ahistamine ja ärakasutamine on teemad, millel on arenenumates ühiskondades aeg kapist välja tulla. Vaevalt, et sedalaadi spontaanset vastukaja oleks saanud tekitada kellegi haiglaselt pahatahtlik manipulatsioon. Tõenäoliselt tekitas selle siiski sadade tuhandete, miljonite inimeste isiklik kogemus, millega nad polnud julgenud lagedale tulla, sest ühiskondades valitseb vaikiv leppimine - kes tugevam (kuulsam, edukam, rikkam), sel ka õigus. Tegu ei ole mitte kanakarja ja kambakaga, vaid reaalselt oma igapäevast elu elavate inimestega, kes on kogenud vägivalda ja ärakasutamist.” (Kairi Kasemaa, Postimees, 1.12.2017)

Kasemaa toob veel välja selle, et arenenumates ühiskondades oleks aeg „tulla kapist välja” ehk tunnistada, et meil esineb seksuaalset ahistamist ning seda ei ole tohiks varjata enam. Kui autor mainib arenenumaid ühiskondi, siis tundub, et tema arvates kuulub ka Eesti nende

hulka. Lisaks seatakse antud artiklis kahtluse alla, et ohvrid justkui tahtlikult manipuleeriks oma ahistajaid ning mõtleks välja nendega juhtunu. Ta räägib kui tõsine teema see tegelikult on. Eelpool toodud tsitaatidest on näha, kuidas need kaks diskursust on omavahel seotud, sest esinevad artiklites segamini.

Juhtunu tõendamine

Seksuaalse ahistamise juhtumite puhul on oluliseks teemaks ka juhtunu tõendamine. Viis, kuidas tõendamisest räägiti ja seda esitati, moodustas diskursuse, et ahistamist on keeruline tõendada. Põhjuseks on tihtipeale see, et enamasti puuduvad tunnistajad ning on tegemist sõna-sõna vastu olukordadega. Ning nagu eelnevalt selgus, siis paljud vaikivad ja kardavad tulla oma näo ja nimega välja, sest neil on hirm ja häbitunne. Järgnevas tsitaadis on ajakirjanik rääkinud Mangi juhtumist, kus vaid üks ohver esitas avalduse mehe vastu.

„Mangi vastu esitas avalduse vaid üks naine ning selle kaasuse pealt mõisteti „tähetargalt” väärteo korras välja 96 eurot. „Suuremaks seaduse poolt karistuseks ju puudusid piisavad tõendid – see on vaikimise hind,” lausub Ulla.” (Grete Palmiste, Eesti Ekspress, 26.11.2018)

Kuna seksuaalne ahistamine on väärtetu, siis karistused ei ole suured ning lisaks selle juhtumi puhul esitas vaid see ohver avalduse politseisse. Seetõttu polnud piisavalt tõendeid, et suuremat karistust määrata ning ka Mangi ohver ise ütleb, et „see on vaikimise hind”. Mis tähendab, et kui inimesed julgeksid rohkem rääkida juhtunust ja avaldusi esitada, siis saaksid süüdlased ka karistada. Selle artikli eesmärgiks võibki olla inimesi kutsuda üles, et esitada avaldusi oma ahistajate vastu.

Martin Halliku, kes oli Tartu Ülikooli raamatukogu juht, juhtumi puhul on artiklis toodud töötajate poolt samuti välja, kuidas tegemist oli korduva käitumisega, kuid ohvrite vaikimise tõttu polnud võimalik juhtumeid tõestada.

„Töötaja K rõhutas, et kogu sündmust võib pisendada vaid jõulupeol toimunule, kuid see oleks vale. «Need ei ole olnud ühekordsed arusaamatused. Ta on regulaarselt üritanud kedagi hotellitubades ära rääkida või teinud teatavaid ettepanekuid. Paraku pole võimalik neid asju tõestada ja sageli pole ka ohvrid ise nõus toimunust rääkima,» nentis ta.” (Kadri Kuulpak, Postimees, 27.11.2018)

Priit Pullerits tegi intervjuu Paul Keresega, kus on samuti juttu sellest, kuidas Eestis on pea võimatu ohvritel oma väiteid juhtunu kohta tõendada, kuna selliste juhtumite puhul enamasti puuduvad tunnistajad. Ta ütleb, et „võib-olla kuskilt põrandapraost ujub mõni tunnistaja välja”, mis näitab kui väike tõenäosus sel on, et see juhtub.

„Eesti kehtivate seaduste järgi oleks minu arvates neid süüdistajaid peaaegu võimatu kaitsta. Sa pead ju tõendama oma väiteid. On neil mingi muu tõend peale oma süüdistuse? Võib-olla kuskilt põrandapraost ujub mõni tunnistaja välja, aga see on vähetõenäoline. Üldtõenduslikult on süüdistatavate positsioon palju parem. (Priit Pullerits, Postimees, 26.01.2018)

Liisa Pakosta toob välja võrdluse Eesti ja Ameerika Ühendriikide seaduste vahel ning kahjude hüvitamise suuruse üle. Ta toob välja, et seadus küll lubab rahalist hüvitist moraalse kahju tekitamise eest, kuid summad erinevad suurel määral Eesti kahjuks. Ta toobki välja, et Eestis käiakse kohtus pigem „ühiskondliku õigluse” nimel, sest karistused on väiksed ning ohvril pole loota seal suurt hüvitist. Samal ajal Ameerikas on oluline „materiaalne pool” ehk kuidas ohvrid saavad suuri summasid selle eest, et neile on tekitatud moraalne kahju.

„Nii Ameerikas kui ka Eestis lubab seadus seksuaalse ahistamise ohvrile moraalse kahju eest diskrimineerimise tõttu rahalist hüvitist. [...] Ent summad erinevad Euroopas ja Ameerika Ühendriikides kahjude käsitlemise kontseptsiooni erinevuse tõttu mitu korda, Euroopa ohvrite kahjuks. Meil käib ahistamisohver sisuliselt kohut üldise ühiskondliku õigluse nimel, Ameerikas on teemaks ka asja materiaalne pool. Tuleb inimlikult mõista kõiki, kes pole valmis läbima pikka kohtuteed sildistumise hinnaga ainult selleks, et saada õiguspraktikat arendav kohtuotsus.” (Liisa Pakosta, Postimees, 10.12.2017)

Pakosta kõrvutab Ameerika Ühendriike Euroopaga, kus kohtuprotsesside tulemused on mõnevõrra erinevad. Autor hindab Euroopa ohvrite elu raskemaks selle võrra, et nemad saavad vähem rahalist hüvitist kui Ameerikas. Ta toob välja, et inimesed peaksid mõistma ohvreid, kes ei taha kohtusse minna oma lugudega, sest ohvrid saavad sellega sildi külge, kuid tulemuseks ei saa nad eriti midagi. Autor annab sellega hinnangu, et Euroopas pole seksuaalne ahistamine piisavalt tõsine kuritegu ning seetõttu on karistused/hüvitised liiga väikesed.

Suur probleem on ka kohtuvälised kokkulepped ning ka varem mainitud vaikimine, sest tõendamine on keerukas tunnistajate puudumise tõttu.

„Enamikul neist ei ole olnud mingit reaalselt võimalust end kaitsta või kedagi "püünel" mudasse tirida, kätte maksta, häbistada, karistada või muud sarnast. Juhtumid, mis jäävad enamasti nelja silma ja seina vahele, millel ei ole pealtnägijaid ega tunnistajaid. On vaid sõna sõna vastu. Mis kunagi ei jõua kohtuvaidlusteni ega tegude tõestamiseni, sest neid tegusid ei panda toime tunnistajate juuresolekul.” (Kairi Kasemaa, Postimees, 1.12.2017)

Artiklites räägiti veel sellest, kuidas see tõendamine on raske, kuid mitte võimatu. Ning et õigusriigis peabki olema nii, et kogutakse võimalikult palju tõendeid, mitte et ainsaks tõendiks on ühe inimese ütlused juhtunule. Samas tuli välja veel ühe ohvri ütlustest, et ohvrid ei lähe politseisse ka sellepärast, et nad kardavad oma ahistajat solvata.

„Siiski peaks Ulla sõnul naised sagedamini juhtunust rääkima, ka politseisse pöörduma, kui on tegu väärteoga. Praegu veel kardavad naised politseisse minekuga meest solvata ja veelgi suurema vägivalda ohvriks sattuda, märgib ta.”(Greete Palmiste, Eesti Ekspress, 26.11.2018)

Solvamisest oli juttu veel teisteski olukordades, kus artiklitest ilmses, et ohvrid ei julgenud ahistamisolukordades vastu hakata, kuna kartsid, et ahistaja solvub. See kindlasti on jälle märkimisväärne, sest näitab, kuidas ohvrid psühholoogilistel põhjustel jätavad midagi tegemata, kuid antud juhul on lisaks toodud, et nad kardavad sattuda veel suurema vägivalda ohvriks, mis võib kaasneda süüdistamisega.

Ühe juhtumi puhul oli huvitav ka see, kuidas asi jõudis kohtusse, kuid tegelik vaidlus ei käinud seksuaalse ahistamise toimumise üle, mille vastu olid ka tõendid olemas, vaid hoopis selle üle, mis oli ohvri õiguslik staatus koolis. Nimelt toimus vaidlus selle üle, et ta oli olnud vabatahtlik töötaja ning pidi tõestama, et ta sai töötasu. See näitab ka seda, et isegi kui on olemas tõendid, on raske tõendada oma õigust.

„Juriidiline vaidlus ei toimunud siin ahistamise üle, ehkki see oli otsuste taustal tõenditena olemas. Vaieldi hoopis küsimuse üle, missugune oli Enge õiguslik staatus koolis. [...]Lõppkokkuvõttes sai Joseph Enge võidu nii töövaidluskomisjonis kui ka hiljem kahes kohtuastmes. Mingit suurt traumat Engele toimuvast ei jäänud, psühholoogi juures kurtmas ta ei käi, kehitab pigem õlgu. Enim häiris teda ehk hoopiski see, kui pikalt ja tobedalt need vaidlused komisjonis ja kohtus venisid.” (Mikk Salu, Eesti Ekspress, 24.10.2018)

Artiklis kajastatakse seda, et ohver sai lõpuks võidu ning saavutas oma õiguse ja õigluse. Ajakirjanik kirjutab, et selle juhtumi puhul läks ohvril lõppkokkuvõttes hästi, sest sai tõestada, mis temaga juhtus ja traumat juhtunust ei jäänud.

3.2.2 Juhtunust vaikimine

„Avalik saladus”

Artiklites on palju juttu sellest, kuidas tegelikult kõik teadsid, mis toimub, näiteks Mangi ja Weinsteini kohta, et kõik teadsid nende tegude kohta, kuid keegi avalikult nendest ei rääkinud. See kirjeldab seda, kuidas tegemist on vahel ka „avalike saladustega”.

„Maalehe toimetuses oli üldteada, et talle meeldib käperdada noori blondiine. [...] Igor Mangi naistelembus oli kõigile teada, ent avalik saladus oli see, et ta teatud juhtudel piire ületas.” (Oliver Kund ja Tiina Kaukvere, Postimees, 16.05.2018)

Siin on näide, kuidas antud artiklis kajastatakse, et Maalehe toimetuses oli teada, et Mangile meeldib katsuda noori naisi, kuid keegi otseselt ei võtnud midagi ette ning sellest vaikiti.

Samas on öeldud, et avalikuks saladuseks oli just see, et ta teatud juhtumite korral piire ületas. Kuid nagu öeldud, siis ka Weinsteini juhtumi puhul oli tegemist avaliku saladusega.

„Eraldi tasuks mõelda ka "avalike saladuste" peale. Põigates korraks USAsse ja meenutades Harvey Weinsteini juhtumit: on kõhe teada, et mitmete ahistajate puhul on nende teod olnud pikalt avalik saladus. Weinsteini lood lähevad tagasi 20 aastat! Ja meedia oli sellest teadlik. Ka Mangi puhul oli see teadmine olemas. Loodan, et tulevikus hakatakse kahtlustusi uurima tunduvalt varem.” (Greete Palmiste, Eesti Ekspress, 25.11.2018)

Selles artiklis räägitakse nii Weinsteini kui Mangi tegudest ning kuidas meedias oldi teadlikud sellest, et mis toimus. Samas aga vaikiti kõik maha. Weinsteini puhul on tegemist mitukümmend aastat kestva tegevusega. Siin on näha ka seda, kuidas ajakirjaniku jaoks see tundub lausa hirmus, et kõik teadsid, milline Weinstein on, aga keegi ei teinud midagi. Ta ütleb, et seda „on kõhe teada”. Selline sõnakasutus autori poolt ilmestab seda, kui hirmuäratav on selline avalikult mahavaikitud tegevus ning kui võrd taunimisväärne see tema arvates on. Autor soovib veel, et tulevikus „hakatakse” varem uurima taolisi juhtumeid. Kuna ta kasutab seda sõna umbisikulises vormis, siis pole selge, kes peaks tema arvates midagi ette võtma. Võib oletada, et ta peab silmas neid inimesi, kes on teadlikud, mis tegelikult toimub. Samas tuli artiklitest välja veel kaks lugu, mis räägivad avalikust saladusest.

„Tubli lapsevanema ja eduka ärimehe fassaadi taga on saladus. Tema asutuses töötanud keskkoolialised tüdrukud räägivad Ekspressile, et NoKu klubis on aastaid kestnud seksuaalne ahistamine. Tihti proovib Andi noori naistöötajaid suudelda. Või ilmub ootamatult selja tagant ja kallistab. Mõnikord läheb ka kaugemale.” (Matthias Kalev, Eesti Ekspress, 11.07.2018)

Selle loo puhul oli töötajate seas samuti see teadmine olemas ning keegi ei tahtnud temaga samal ajal graafikus tööl olla, kuid samas ei rääkinud keegi sellest avalikult. Huvitav on veel kirjeldus ahistajast, et kuidas muidu on tegemist „tubli lapsevanema” ja „eduka ärimehega” ning tema „fassaadi taga” on peidus hoopis ahistaja. Lisaks ka M. Halliku puhul töid kaastöötajad välja, et tema käitumine peol oli tavapärane.

„Kui ta peol teistele juhtunust rääkis, siis talle öeldi, et Hallik ongi ju selline.” (Kadri Kuulpak, Postimees, 27.11.2018)

See taaskord näitab seda, kuidas kõik olid teadlikud, milline inimene ta on, kuid samas vaikiti see maha. Samas aga kasutatakse umbisikulist tegumoodi, kus konkreetne ütleva jääb selgusetuks. Sirje Kiin on oma artiklis toonud samuti välja selle, kuidas *Me Too* liikumine on andnud ülevaate sellest, et seksuaalne ahistamine on olnud aastaid ja isegi aastakümneid mahavaikitud ja varjatud probleem.

„Spontaanne «Mina ka» (ahistamisvastane solidaarsuskampaania), mis algas Ameerikas Twitteris ning levis kulutulena miljonite naiste sissekannetes Facebookis ja teistes sotsiaalmeedia kanalites üle ilma, andis vapustava ülevaate sellest, kui massilise, kui mahavaikitud ja kui kaua varjatud probleemiga on tegelikult tegemist.” (Sirje Kiin, Postimees, 3.11.2017)

Tabu

Samuti tuuakse artiklites välja seda, kuidas seksuaalsus ja seksuaalse ahistamise teema, selle tajumine või märkamine on tabu ning seetõttu ei ole ka arusaadav, mis seksuaalne ahistamine on ning kuidas sellega tegelema peaks.

„Kindlasti ei tähenda väike dokumenteeritud seksuaalsete ahistamiste hulk, et Eestis pole seda olnud – lihtsalt selle tajumine, märkamine või avalikustamine on olnud tabu või tekitanud ohvrites enneolematut suurt hirmu (vt Mangi juhtum).” (Kaire Uusen, Postimees, 18.05.2018)

Kaire Uusen toob ise artiklis välja, et tegemist on tabuteemaga, et sellest ei ole räägitud piisavalt ning samas ta ka vihjab sellele, et inimesed ei tea, mis seksuaalne ahistamine täpselt on. Sama tõi oma artiklis välja Vilja Kiisler.

„Kuna seksuaalsus on nii pikalt tabuteema olnud, siis mõistetakse halvasti, mis seksuaalvägivald üldse on.” (Vilja Kiisler, Postimees, 29.11.2018)

Eelnevas tsitaadis ei räägita ainult seksuaalsest ahistamisest vaid laiemalt seksuaalvägivallast. Seksuaalne ahistamine on vaid üks vorm seksuaalvägivallast, kuid autori tsitaadist tuleb välja, et kogu seksuaalvägivalla mõistmine on puudulik. Autor ei piiritle teadlikkuse puudumist vaid Eestiga, võib arvata, et ta mõtleb üleüldse kogu ühiskonda.

3.2.3 Suhtumine ohvritesse

Ohvrisüüdistamine

Ohvrisüüdistamine ehk süüdistamiskultuur on Eestis väga levinud, seda tõin juba eelnevalt teoorias välja ning see tuli artikleid analüüsides samuti esile. Osa artikleid käsitlevad seksuaalset ahistamist teadlikult ja tundlikult ning vaidlustavad süüdistamiskultuuri, kuid osad artiklid ise loovad ohvrisüüdistamiskultuuri, sest nad toovad seda ise otsesõnu välja paljudes artiklites ja seeläbi taastoodavad seda diskursust. Lisaks sellele, et kaldutakse süüdistama ohvrit juhtunus, siis ka naeruvääristatakse kogu seksuaalse ahistamise teemaga seonduvat.

„Tänapäeval on tsirkusenumbriks saanud seksuaalne ahistamine. Kusjuures nii aasta kolmekümne tagune. Ja jutt ei käi siin pimedatest ja kurtummadest orbudest, keda koletised lõhki kisuvad, vaid edukatest näitlejannadest, kes valavad krokodilli/(hai)pisaraid produtsentide süül kaotsi läinud süütuse pärast!” (Jelena Skulskaja, Postimees, 25.05.2018)

Jelena Skulskaja nimetab seksuaalset ahistamist „tsirkusenumbriks”, millega ta naeruväärustab seksuaalse ahistamise juhtumeid. Lisaks iseloomustab ta ohvreid, et tegemist ei ole „pimedate ja kurtummade orbudega”, vaid „edukate näitlejannadega” ning samal ajal ei kasuta kordagi sõna ohver. See ilmestab seda, kuidas ta suhtub ohvritesse ning sellesse, et nad on vaikinud juhtunust ning nüüd „valavad krokodillipisaraid” ehk nad ei mõtle seda kõike tõsiselt ja siiralt. Ahistajaid iseloomustab ta aga koletistena, mis just näitab, et tegemist on halbade tegelastega, kuid pigem ta kritiseerib siiski ohvreid. Antud tsitaadis vihjas ta Harvey Weinsteini juhtumile.

Artiklitest ilmneb, et ahistamissüüdistuste juures saab suurema fookuse ohver kui ahistaja ise. See haakub ka ohvrisüüdistamisega, kus hakatakse spekulerima selle üle, kuidas ohver riides oli ning kuidas käitus, et selline käitumine ära teenida.

„Psühholoog viitas sellele, et sageli saab suurema tähelepanu osaliseks hoopis ohver. Hinnatakse, milline ta on, kuidas riides käib ja millega ta ise on rünnaku esile kutsunud. Ja ootamatult ei tegeldagi enam sellega, kes tegusid toime paneb, vaid fookus on ohvri.” (Oliver Kund ja Tiina Kaukvere, Postimees, 16.05.2018)

Artiklis kajastatakse seda, et selline käitumine tekitab ohvris veel rohkem vastakaid tundeid ning ta ei taha saada sellist tähelepanu, sest satub nii veel teistkordselt ohvriks. Ka Liisa Oviir on toonud välja selle, et kui lõpuks isegi ohver suudab võtta julguse kokku ja rääkida juhtunust, siis keegi ei usu teda ja satubki teistkordselt ohvriks.

„Kui ta nüüd julgust kokku võttes pöördub lähedase või avalikkuse poole ja reaktsioon on kas uskumatus või süüdistamine, siis tehakse ta teist korda ohvriks.” (Liisa Oviir, Postimees, 15.05.2018)

Sama diskursus ilmneb ka järgnevas tsitaadis, kus Grete Palmiste toob välja, et kui ohvrid räägivad oma lähedastele juhtunust, siis isegi nemad ei usu teda ning leiavad süüd pigem ohvris endas.

„Sagedased lood räägivad sellest, et kui viimaks julgus kokku võeti ja kellelegi juhtunust räägiti, ei olnud sellest kasu. Näiteks: „rääkisin emale, aga ta ütles, et olen selles ka ise süüdi“ või „rääkisin sõbrannale, tema arvas, et see ei olnud vägistamine.” (Grete Palmiste, Eesti Ekspress, 25.11.2018)

Veel esines meedias arvamusi, kus seksuaalse ahistamise näol on tegemist hoopis tähelepanu vajamisega ning et sellises käitumises ei olnud midagi valesti. Liisa Oviir viitab siin ühe psühholoogi arvamusele Mangi juhtumist.

„Näiteks leidis üks psühholoog Mangi kaasust lahates, et „Naised vajavad tähelepanu. Esimese tähelepanu saavad nad siis, kui mees neile läheneb, ja nad naudivad seda. Teise saavad siis, kui nad selle avalikustavad, sest siis näevad kõik, et see mees ihaldas ka neid. See võib olla liialdus, aga ma ei oska Mangi käitumises kurja näha.” (Liisa Oviir, Postimees, 15.05.2018)

Siit tsitaadist on selgelt näha, kuidas osade meeste arvates on naistel vaja tähelepanu ning et seda tähelepanu nad naudivad, kui mees neile esmalt läheneb ning hiljem kui nad saavad juhtunut avalikustada. See kirjeldab seda, kuidas seksuaalne ahistamine ei olegi probleem vaid lihtsalt tähelepanu saamine/vajamine, mis loob ohvrisüüdistamise diskursust.

Kuid ohvrisüüdistamisest on juttu veel teisteski artiklites ning seda paljudel juhtudel põhjustab ka anonüümsena väljatulemine ehk nime ja näota ohvrid. Näiteks Sandra Jõgeva toob oma artiklis välja, et kuidas Harvey Weinsteini juhtumi puhul on tulnud välja kümned ohvrid oma näo ja nimega, kuid Taavi Rõivase puhul on ohver anonüümne ning isegi siis ei ole detailselt kirjeldanud juhtunut.

„Kui Weinsteini nii hiljutistest kui aastatetagustest kuritegudest räägivad ta kümned ohvrid oma näo ja nimega, paljud neist väga kuulsad näitlejannad (mh Gwyneth Paltrow, Angelina Jolie – EE), siis Rõivase ohver on avalikkuse jaoks seni jäänud „Malaisia Katriniks“. Kes erinevalt Weinsteini toimumust väga detailseid aruandeid esitanud ohvritest ei söanda isegi kogu rünnakut kirjeldada, kui ajaleheartiklis anonüümselt sõna saab. Mis omakorda on andnud Eestis alust päris korralikule ohvrisüüdistamisele: väidetele, et kindlasti oli ta abielus 38aastasest ekspeaministrilt ise huvitatud ja et täiskasvanud naine ühest suudlusest nüüd traumas küll ei saa. „Katrin“ tõi oma delikaatsuse põhjuseks Taavi Rõivase perekonna ning selle, et ükski laps ei peaks oma isa kohta midagi sellist lugema. Harvey Weinsteinil on muuseas viis last...” (Sandra Jõgeva, Eesti Ekspress, 18.10.2017)

Autor seab artiklis kahtluse alla selle, et kui Rõivase ohver tõi delikaatsuse põhjuseks Rõivase lapsed, siis „muuseas” on Harvey Weinsteinil viis last. Ta toob ka ise välja selle, et kõik see on andnud alust ohvrisüüdistustele.

Seksuaalse ahistamise kuvand ühiskonnas

Seksuaalne ahistamine ja *Me Too* kampaania on tekitanud ühiskonnas erinevaid tundeid ning artiklites selgus, et seda kritiseeritakse palju erinevatel põhjustel. Kuna antud artiklites kritiseeritakse üleüldiselt seksuaalset ahistamist, siis oli oluline tuua see teema eraldi välja. Näiteks kritiseeritakse seksuaalset ahistamist ja *Me Too* kampaaniat sellepärast, et kõik tulevad ühel ajal oma lugudega välja, isegi kui tegemist on vanade juhtumitega. Siis jällegi

selle poolest, et tegemist on paljudel juhtudel valesüüdistustega, kättemaksuga, raha taga ajamisega jne. Paul Keres on öelnud, et:

„Inimesena arvan, et MeToo kampaania on kõige ehtsam näide sellest, et maailm on läinud ülepea lolliks, ja ma kardan, et läheb veel rohkem lolliks.” (Priit Pullerits, Postimees, 26.01.2018)

Lisaks on ka Mihkel Mutt avaldanud arvamust, et *Me Too* sarnaneb religiooniga, kuid paneb küsimuse alla, et miks kõik juhtub just praegu ja kõik korraga. Kuid ta toobki välja selle, et ameeriklased käivadki palju kohtus ning et sellest on saanud lausa tööstusharu. Autor kõrvutab Eestit Ameerikaga ning toob välja, et Eesti tahab sellega samuti kaasas käia, kuna on „normaalne riik” ning seetõttu peavad ka meil olema omad ahistamisjuhtumid. Ta ironitseb kogu seksuaalse ahistamise juhtumite üle ning selle üle, kuidas erinevad juhtumid on tulnud avalikuks ja kuidas ahistajaid süüdistatakse. Ta võrdleb ahistajaid natsionalistide ja rahvavaenlastega.

„Siin tuleb arvestada laiemat tausta. Ameeriklased on tuntud oma kohtulembuse poolest. Neile meeldib lasta kohtutel otsustada võimalikult paljude asjade üle ka oma eraelus. Kahjutasude ja valurahade väljanõudmine on sealmail tööstusharu. Nagu palju muudki, levib see Ameerikast väljapoole. Kuna Eesti tahab olla «normaalne» riik, siis peame ka meie leidma omad ahistamised. Nii nagu vanasti tuli leida omad kodanlikud natsionalistid, rahvavaenlased jne. (Mihkel Mutt, Postimees, 20.11.2017)

Mihkel Mutt arutles oma artiklis veel ka selle üle, et kuidas ahistamissüüdistuste abil saab oma konkurente kõrvaldada, kuna juba ainuüksi süüdistamisega jääb silt külge. Et see on hea vahend kättemaksuks ning iseendale tähelepanu saamiseks. Lisaks peab ta seda kõike kahtlaseks, kuna praegune ühiskond on niivõrd vaba, kuid ollakse „ülitundlikud” tänaval kommenteerimise peale jms.

„Veel üks asi teeb kogu kampaania kahtlaseks. Need on käärid üldise seksuaalse moraaliga. Lääne ühiskond pole kindlasti olnud kunagi nii vabameelne kui praegu. Näiteks ei näe ka varem tõsisteks arvatud elualade esindajad midagi imelikku esikaantel alasti poseerimises ega näe seda ka nende lähedased jne. See kõik on uus normaalsus. Hüva. Selle taustal ongi tähelepanuväärne ülitundlikkus, millega peetakse enda ahistamiseks seda, kui keegi sind nähes lausub «O-la-la» ja keelt laksutab.” (Mihkel Mutt, Postimees, 20.11.2017)

Sirje Kiin tõi oma aramusartiklis välja, et kuidas Eestis ei võeta sõna seksuaalse ahistamise teemade puhul. Kuidas piirduti „probleemi pisendavate, naeruvääristavate, demagoogiliste naljadega”. Ta juhib oma artikliga tähelepanu sellele, et sellised teemad tuleks hukka mõista, eelkõige tuntumate inimeste seas, kes on eeskujuks ka ülejäänud ühiskonnale.

„Ühendriikides võtavad paljud tuntud poliitikud ja filminäitlejad, eriti just mehed ahistatud naiste kaitseks avalikult ja selge hukkamõistuga sõna. Eestis piirdus üks nimekas meesjuht

sotsiaalmeedias vaid probleemi pisendavate, naeruvääristavate, demagoogiliste naljadega: «Elementaarne: täna kannad siniseid sokke, homme ahistad peol võõrast naist!», «Kõiki meid on keegi kunagi ahistanud, eranditult. Ütleme siis tervituse asemel: #me too!» või «Kõik, keda on kunagi sunnitud err-ist lahkuma, võiksid nüüd lisada oma sotsiaalmeedia kontole märkuse: «#me too!»» tuntud meeskunstnik kuulutas Facebookis: «Kastani 56 on siis uus näitus tulekul. Ahistamine üks minut ahistamist on üks euro, saadaval on ka perepaketid ja boonuspiletid. Koos /...../ varajaste fotodega saab ahistada saadud saada viimaseid päevi. Boonus on võimas.» (Sirje Kiin, Postimees, 3.11.2017)

Kiin on näiteks toonud erinevate meeste sõnavõttud Taavi Rõivase juhtumi valguses. Näiteks vihjas ta Priit Hõbemäe ja Peeter Alliku sõnavõttudele sotsiaalmeedias. Ta viitab sellele, kuidas mehed ei suhtu tõsiselt seksuaalsesse ahistamisse ning alavääristavad juhtunut ja on iroonilised. Kuid samas ei saa öelda, et ainult mehed ei suhtu tõsiselt sellesse teemasse, sarnaseid arvamusi võib leida ka naiste seas. Näiteks Kerstin Meresma, Postimehe ajakirjanik, on öelnud, et naised justkui tahavad tähelepanu ning hiljem mängivad süütuid kannatajaid ja lisaks üritavad erinevatel põhjustel mehi süüdistades neid ära kasutada, teades, et märk jääb külge, hoolimata sellest, kas juhtum leidis ka päriselt aset.

„Lisaks veel sotsiaalmeediakanalid, kuhu tihti just naised tähelepanu saamiseks väljakutsuvaid pilte postitavad. Ja siis on mehed sead, kui nad reageerivad? Naised pole – pange nüüd tähele – enamasti (!) süütud kannatajad. Ja ohvri imago loomisega kaugemale ei jõua.” (Kerstin Meresma, Postimees, 24.10.2017)

Autor toob ka tähelepanu sellele, et see pole alati nii, kuid et ohvri imago loomisega kaugemale ei jõua. Samas räägib ta sellest, kuidas naised sotsiaalmeedias „väljakutsuvaid pilte postitavad” ja kuidas mehed kommenteerivad neid pilte, mis on tegelikult küberahistamine. Autor naeruvääristab seksuaalset ahistamist, vihjates sellele, et naised otsivad lihtsalt tähelepanu ja ainult mängivad ohvreid. Need kõik näited loovadki ohvrisüüdistamise diskursuse.

„Nõiajaht meestele”

Eraldi diskursusena tooksin välja ka nõiajahi meestele. See diskursus oli mõnevõrra ootamatu, kuid mitmetes artiklites isegi otse välja öeldud ning see iseloomustab hästi seda, kuidas seksuaalset ahistamist naeruvääristatakse ning ei võeta tõsiselt ja pigem tuntakse kaasa meestele kui ohvritele. Leitakse, et tegemist on valesüüdistustega, mainekahju tekitamisega ja sildistamisega.

„MeToo kampaania ei ole minu arvates midagi muud, kui edevate progressiivide eneserahuldamise kampaania. Et vaat, kuidas me saame näidata nüüd näpuga selle mehe peale ja selle mehe peale. Mitte et mul oleks mingisuguseid väga suuri tundeid Donald Trumpi vastu, aga kui ma olen mingisugune naisterahvas, keda Donald Trump kunagi 20

aastat tagasi valest kohast katsus, siis nüüd saan tõusta tema kõrgusele, isegi temast kõrgemale sellega, et ma süüdistan teda. Mina olen selles olukorras hea, kangelane, tema on antikangelane. Minu arvates on see jube!” (Priit Pullerits, Postimees, 26.01.2018)

„Minu arvates on see nõiajaht.” (Priit Pullerits, Postimees, 26.01.2018)

Nendes tsitaatides on näha, kuidas Paul Keres ütleb, et tema arvates on *Me Too* kampaania ohvrite enda eneserahuldamiseks, et nemad saavad sellega ise justkui kõrgemale tõusta ning olla kangelased. Ta ütleb veel Donald Trumpi ohvri kohta „mingisugune naine” ja halvustab ka seda, et tegemist on mitukümmend aastat vana juhtumiga. Lisaks vastab Priit Pullerits sellele, et see on nõiajaht.

Kuid leidub veel teisigi, kes räägivad nõiajahist meestele. Näiteks Matthias Kalev, kes on Eesti Ekspressi ajakirjanik, räägib sellest kuidas *Me Too* on radikaalfeministide poolt korraldatud ning et nad süvendavad probleemi selles osas, et mehena sündimine on eeliseks.

„Iga sugudevahelisest võrdsusest mõtlema vaevunud inimene saab aru, et mehena sündimine on eelis. Kuid radikaalfeministide korraldatav nõiajaht meestele üksnes süvendab seda probleemi.” (Matthias Kalev, Eesti Ekspress, 16.10.2018)

Matthias Kalev on veel öelnud, et tegelikult on normaalne kui diskuteeritakse selle üle, et vähendada seksuaalvägivalda, kuid samas ei tasuks oodata inimestelt käitumist, milleks nad loodud ei ole. Et „normaalne mees” vaatab naist „sellise pilguga” ja samas pisendab seksuaalset ahistamist käe õlale-panemisega. Siit on näha, et ta üritab pisendada probleemi tõsidust ning leiab, et selline käitumine on igati normaalne.

„Normaalne on see, kui ühiskonnas käib diskussioon seksuaalvägivalla vähendamiseks. Kuid oodata inimestelt pidevalt käitumist, milleks nad loodud pole, ning kritiseerida neid ka kõige väiksemate üleastumiste eest tundub lihtsalt vale. Normaalne mees vaatabki naist vahel „sellise” pilguga ja ka käe õlale-panemine ei peaks ilmingimata olema ahistamine.” (Matthias Kalev, Eesti Ekspress, 16.10.2018)

Erik Moora on samuti välja toonud, et „meie” seas on palju neid, kes ei mõista miks kõik lood tulevad korruga välja, mis näitab, et ta ka ise on samal arvamusel. Autor ütleb ka ise, et tegu on „fanaatilise nõiajahiga”. Artiklis kajastatakse ka seda, et süüdistajad teevad probleemi tühistest asjadest.

„Väga palju on meie seas neid, kes on segaduses: millest just praegu selline süüdistuste laviin, kas tegu ei ole mitte fanaatilise nõiajahiga, kas kaebajad mitte pilli lõhki ei aja, kas süüdistajad ja kaasakisajad on oma hukkamõistus päriselt siirad.” (Erik Moora, Eesti Ekspress, 15.11.2017)

Kui eelnevates artiklites kajastati ajakirjanike või muude autorite suhtumist teemasse ning kuidas nemad loovad seda diskursust ning kuidas nad on kajastanud ohvrite arvamusi, siis

ühes artiklis võttis sõna ka ahistaja iseenda kaitseks. Ta on seisukohal, et tegemist on laimuga tema suunas ning et need on pahatahtlikud süüdistused. Ta räägib, et kuidas ta on pereinimene ja kuidas ta armastab oma naist ja lapsi ning et ta ei riskiks üheöösuhte nimel selle kõige kaotamisega.

„Kõik, mis aga nende pidude ajal on toimunud, on jäänud täiskasvanud inimeste vaheliste kahepoolset aktsepteeritud suhete piiridesse. [...] Kui keegi väidab muud, siis on tegemist laimuga. Kui keegi väidab midagi muud, siis on tegemist pahatahtliku süüdistusega minu suunas. Ma olen pereinimene, armastan oma naist ning kahte väikest last. Mitte mingil juhul ei riskiks ma nende kaotusega üheöösuhte tõttu mõne oma alluva või töökaaslasega! Kui ma aiman loo fookust läbitilkunud info järgi õigesti, siis ülestõstetud teemad minu ja Noku vastu on põhjustatud mõnede probleemide tõttu vallandatud endiste töötajate soovist mulle alatult kätte maksta. Mille eest, seda ma ju täpselt ei tea. Samuti ei tea ma seda, miks peaks keegi mind alusetult süüdistama. Välja arvatud mõned ebaausad endised töötajad, on mul kõikide enda alluvuses töötanud inimestega normaalsed töösuhted ja kellelgi neist pole minu vastu mingeid pretensioone olnud. Ehk tuleks küsida hoopis, miks nüüd ja miks just mina?” (Matthias Kalev, Eesti Ekspress, 11.07.2018)

Ahistaja tunnistab aga, et on olnud mõningad probleemid endiste töötajatega ning et need nüüd üritavad talle kätte maksta. Tema väidab, et on olnud normaalsed töösuhted kõikide alluvatega ning keegi pole esitanud varasemalt ühtki pretensiooni tema vastu. Ta ei mõista, miks just tema ja miks just nüüd tullakse sellega välja.

Ahistamise õigustamine

Lisaks sellele, et seksuaalset ahistamist peetakse „nõiajahiks meestele”, siis leidis ka mõningaid näiteid sellest, kuidas autorid/ ohvrid justkui õigustavad seda teatud põhjustel. Nimelt selgus artiklitest, et justkui alkohol ja purjus pea õigustaks juhtunut ning teeks seda kuidagi vähemtähtsaks.

„Halliku käitumine oli töötajatele seda mõistetamatum, et vägijooki peol nappis. «Alkoholi oli pigem vähe, seda enam oli olukord imelik. Ta ei saanud olla nii purjus, et poleks suutnud oma käitumist kontrollida,» ütles töötaja H.” (Kadri Kuulpak, Postimees, 27.11.2018)

Samas artiklis toodi välja ka teise ohvri poolt, et kui Hallik oleks vabandanud juhtunu eest ja tunnistanud, et oli liiga purjus, siis oleks see asi võibolla sinnapaika jäänud. See illustreerib seda, kuidas alkohol õigustaks üle piiri minemist.

„Töötaja E lisas, et Hallik oleks võinud tema sõnul kasvõi pugeda alkoholi taha ja öelda: «Olin purjus, andke andeks, ma läksin üle piiri.» Sellisel juhul olekski ehk kõik sinnapaika jäänud.” (Kadri Kuulpak, Postimees, 27.11.2018)

Üks teine ohver toob samuti välja sellise lause, et kui „mingi purjus mees” teeb silma, siis see on talutav, aga ei sega töö tegemist. See näitab, kuidas teatud juhtudel on selline käitumine õigustatav.

„See, kui ta katsuma hakkas, oli minu jaoks piir! Ma saan muidu hakkama, kui on mingi purjus mees, kes viskab silma – see ei ole mugav, aga ei sega mu tööd.” (Matthias Kaley, Eesti Ekspress, 11.07.2018)

Lisaks alkoholiga õigustamisele, leidus veel ühes artiklis vihje bioloogiale. Kerstin Meresma toob välja selle, et meestel on bioloogiliselt raskem varjata oma erutust ning kui peaks juhtuma selline „markantne lugu”, siis oleks vaja seda huumoriga võtta, mitte solvavana.

„Kui mõnel mehel läheb naise nägemisest peenis kõvaks, ei pea mina seda seksuaalseks ahistamiseks. Tegu on bioloogiaga: meestel erinevalt naistest on lihtsalt oma erutust veidi keerulisem varjata. Markantsete juhtumite suhtes tuleks säilitada huumorimeelt. Kui aga seda kõva riista üritatakse naise vastu hõõruda, on jutt hoopis teine.” (Kerstin Meresma, Postimees, 24.10.2017)

Samas tuuakse artiklis välja, et kui tegemist on juba hõõrumisega kellegi vastu, siis on see seksuaalse alatooniga ning tuleks reageerida tõsisemalt. Siinkohal on tegelikult oluline tuua välja see, et kuidas seksuaalse ahistamise tajumine on erinev ning iga inimene ise peab tundma, milline olukord on tema jaoks ebamugav.

3.2.4 Teadlikkus

Artiklitest selgus, et osade artiklite eesmärgiks oli tõsta teadlikkust seksuaalsest ahistamisest ning selgitada mõistet, mis see täpsemalt on ning see moodustas ka vastava diskursuse. Paljudel juhtudel on toodud välja seadusest seksuaalse ahistamise mõiste ning selgitatud sellega konteksti. Mõni artikkel on konkreetselt suunatud teadlikkuse tõstmiseks, näiteks Anne Kruusement, kes on Justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika nõunik, selgitas erinevate olukordade puhul, et kuidas tunda ära seksuaalset ahistamist. Näiteks:

„Võtame lihtsa olukorra. Mees ja naine tantsivad üksteise vastu liibudes. Naine tunneb mehe erektsiooni. Mees ütleb, et see ei tekkinud meelega. Kas tegemist on seksuaalse ahistamisega?”

„Ei. Seksuaalse ahistamise puhul peavad esinema kolm komponenti: esiteks tahtevastatus, teiseks inimväärkuse riivamine (see võib olla nii eesmärk kui tagajärg ehk kas sa tahtsidki teist inimest alandada või see kukkus niimoodi välja) ja kolmandaks tegu.”

Siin toob ta välja, et seksuaalse ahistamise puhul peavad koos esinema kolm komponenti ning et antud olukord ei liigitu seksuaalse ahistamise alla. Samuti on võtnud Liisa Oviir mitmeid kordi sõna, et selgitada seksuaalse ahistamise mõistet ning kuhu peaks pöörduma,

kui on satunud ohvriks seksuaalsele ahistamisele. Ka Liisa Pakosta on rääkinud seksuaalse ahistamise teemast just seaduslikust poolest ja tegude tõendamisest.

Seda diskursust oli vaja kindlasti eraldi välja tuua, sest kuna inimesed on väheteadlikud seksuaalsest ahistamisest nagu selgus ka Praxise poolt läbiviidud uuringust (Karu jt 2014), siis meedial on oluline roll mõiste selgitamisel. Ning artiklite analüüsimisel selgus, et seda on püütud ka teha ning on räägitud erinevatest aspektidest – nii mõiste selgitamisest, erinevatest olukordadest kui ka tõendamisest ja edasisest käitumisest.

3.2.5 Soolistatud võimusuhted

Eelnevalt teoorias tõin välja, et ahistamise juures on olulised võimusuhted (Lamesoo 2017). Artiklite analüüsimisel leidis see samuti kinnitust ning need loovadki võimudiskursuse. Tihtipeale kasutab võimupositsioonil olija ära enda võimu, ahistades näiteks oma alluvat (McDonald & Charlesworth 2013). Seda oli võimalik lugeda nii Mangi, Rõivase, Halliku, NoKu klubi juhataja jms ahistamisjuhtumites.

„Sageli on tegemist ka võimuküsimusega. Kui seksuaalne vägivald leiab aset tööpostil, siis takistab sageli sellest rääkimist hirm kaotada töökoht.” (Vilja Kiisler, Postimees, 29.11.2018)

Siit on näha, et kui ahistaja asub võimupositsioonil ning tema võimuses on lõpetada töösuhte oma ahistatavaga, siis ohvril on piiratud võimalus rääkimiseks juhtumist, kuna ta kardab kaotada töökohta. Hirmu käsitlesin ka juba eelnevalt ohvri süü- ja häbitunde peatükis. Halliku juhtumi puhul ütles üks töötaja, et Hallik kasutas oma positsiooni ära ja tundis ennast julgelt, kuna keegi ei julgenud talle midagi öelda. Ohver ütleb ka ise, et oli madalamal positsioonil.

„Tundsin, et ma ei suuda talle enam koridoris vastu kõndida. Hallik kasutas oma positsiooni ära. Olin tööalaselt palju madalamal astmel ja olin temaga alati aupaklik olnud. Ta suhtumine oli selline, et ütle mulle midagi, kui julged,” rääkis ta.” (Kadri Kuulpak, Postimees, 27.11.2018)

Mangi juhtumi puhul tuleb samuti välja võimupositsioon, just selle poolest, et tegemist on avaliku elu tegelasega ning ta on autoriteet, mistõttu inimesed usaldavad teda ja loodavad abi saada. Seda mainisid ka mitmed ohvrid, et nad austasid teda ning usaldasid, mis teebki ahistamisjuhtumi veel valusamaks, sest seda ei osata ette näha.

„Esiteks on Igor Mang avaliku elu tegelane ja autoriteet, kelle poole pöörduvad nii need, kel on hetkel elus raskused, kui ka teised uudishimulikud. Kui minnakse inimese juurde, kes

peaks aitama, on usaldusgarantii eos suurem.” (Oliver Kund ja Tiina Kaukvere, Postimees, 16.05.2018)

Sirje Kiin räägib oma seksuaalse ahistamise kogemustest, kus kahel juhul osutus ahistajaks õppejõud, kes samuti kasutas oma võimupositsiooni ära tudengi üle. Ta ütleb veel, et tema ahistaja oli „lugupeetud õppejõud”, mis näitab samuti võimupositsiooni.

„Teine lugupeetud õppejõud, kes pidanuks juhendama minu teaduslikku uurimistööd, kutsus minu erandlikult enda juurde koju ja üritas seal minu kurguni kinnitõmmatud tõmblukuga pihitseelikut lahti rebida. Sealtki sain ummisjalu põgenema.” (Sirje Kiin, Postimees, 3.11.2017)

Võimuaspektist on räägitud ka Harvey Weinsteini ja Taavi Rõivase juhtumi valguses. Sest Weinsteini puhul oli tegemist mõjuvõimsa produtsendiga, kes võis näiteks otsustada, keda võtta näitlejateks ja keda mitte ning tihtipeale saigi ta läbi selle seksuaalselt ahistada naisi, kes tahtsid oma näitlejakarjääriga kuskile jõuda.

„Kõige jäledam tundub nii Taavi Rõivase kui Harvey Weinsteini puhul just võimu aspekt. [...] Asi on just selles õuduses, mida tunnevad noored naisnäitlejad, avastades, et nende ja Hollywoodi unelma vahel on üks takistus ehk vanem meesprodutsent, kellel on nende näitlejaambitsioonidele vastu panna vägagi isiklikku laadi ambitsioonid nende keha suhtes.” (Sandra Jõgeva, Eesti Ekspress, 18.10.2017)

Sandra Jõgeva kirjeldabki, et selline võimu ära kasutamine on nende lugude juures „kõige jäledam” ning see on õudne. Ta on veel öelnud, et „Võimul olevad mehed, kes on harjunud endale kõike lubama, on õnnetus, millega on vähemalt mingis vanuses kokku puutunud peaaegu sada protsenti naistest.”. Ehk siis see on tavapärane ning võimu kasutamine isiklike soovide täitmiseks ei ole midagi uut.

JÄRELDUSED JA ARUTELU

Kontentanalüüsi abil selgus, et kõige enam artikleid (43%) ilmus 2017. aastal vahemikus oktoober-detsember. See oli mingil määral oodatud tulemus, sest oktoobri algul tulid *Me Too* liikumisega avalikuks Harvey Weinsteini ahistamisjuhtumid, kus mitukümmend naist süüdistasid teda ahistamises. Samal ajal leidis kajastust Eesti meedias ka Taavi Rõivase ahistamisjuhtum Malaisias ning kuna samal ajal olid ka valimised, siis Rõivase juhtumit kajastati ja kommenteeriti palju. Pärast seda on vähehaaval langenud selleteemaliste lugude kajastamine või arvamuse avaldamine, kuna enamasti võetakse sõna mõne juhtumi valguses ning viimasel ajal pole tulnud uusi juhtumeid päevavalgele.

Autorid olid jagunenud peaaegu võrdselt meesteks ja naisteks, nimelt 51% oli naiste poolt kirjutatud, 41% meeste ja 8% artiklitest olid autoriteks nii mees kui naine. See on kindlasti positiivne, et sõna võtavad nii mehed kui naised ning peaaegu võrdselt, sest näiteks Pilvre (2011) uuris oma doktoritöös naiste meediapresentatsioone Eesti ajakirjanduskultuuri ja ühiskonna kontekstis ning tema uuringus selgus, et naiste osakaal peavoolu meedias ja telekraanil sõnasaajate hulgas on väiksem kui meeste osakaal. Samas nähakse seksuaalse ahistamise teemat nn „naiste teemana”, sest enamasti on ohvriteks naised, kuigi tegelikkuses puudutab see ka mehi.

Autoriteks olid 58% ajakirjanikud, mis oli ka oodatav, sest sinna alla kuulusid ka toimetajad. Lisaks võtsid sõna poliitikud (13%), spetsialistid (13%), arstid (10%) ja muul ametikohal töötavad inimesed (8%). Osade artiklite puhul oli kirjas vaid ajakirjanik, kui intervjueriti ohvreid. Amet kindlasti võib mõjutada seda, kuidas suhtutakse seksuaalsesse ahistamisse või millise eesmärgiga võetakse meedias sõna ning kuidas oma seisukohta konstrueeritakse. Näiteks võrdõigusvolinik Liisa Pakosta üritab tõsta teadlikkust seksuaalse ahistamisega seoses ning räägib ka seaduslikust poolest, samas kui ajakirjanik vahendab ohvrite või muude osapoolte ütlusi ning räägivad hoopis teistel teemadel. Intervjuude puhul on kindlasti oluline roll ajakirjanikul, sest tema suunab vestlust, vastavalt sellele kuidas ta küsimusi esitab.

Artiklite kontekstiks olid põhiliselt Eestit puudutanud juhtumid, kuid võrreldi ka Eestis toimunud sündmusi välismaa omadega. Seksuaalne ahistamine enamikes artiklites oli põhiteemaks, mis tuleneb ühtlasi sellest, et valimi koostamisel oli oluline fakt, et artikkel käsitleks seksuaalset ahistamist. Peamisteks teemadeks osutusid oma kogemuste jagamised (31%) ning skandaalist/sündmusest rääkimine (21%). Osa artikleid keskendus ka seksuaalse

ahistamise teemal teadlikkuse tõstmisele, mis on positiivne, sest nii inimesed üha rohkem tajuvad, mis on seksuaalne ahistamine ning oskavad sellele ka rohkem tähelepanu pöörata.

Kontentanalüüs aitas välja tuua loendatavaid tunnuseid, kuid diskursuseanalüüs aitas analüüsida tekste sügavamalt ning leida teemasid ja laiemaid diskursuseid, mis neis ilmsesid ning seda, kuidas räägiti erinevatest osapooltest.

Diskursuseanalüüsiga otsisin vastuseid küsimustele, et millised diskursused levivad Eesti meedias seksuaalse ahistamisega kohta ja kuidas räägitakse ohvritest ja kuidas ahistajatest. Artikleid analüüsides tuli välja viis peamist teemat – juhtunu tunnistamine; juhtunust vaikimine; suhtumine ohvritesse; teadlikkus ja võimusuhted. Juhtunu tunnistamise peatükk jaguneb omakorda alapeatükkideks, kus on juttu leitud diskursustest. See koosneb ohvri süü- ja häbitunde diskursusest; ohvrite anonüümsuse (hukka)mõistmise diskursusest; ohvrite oskamatuses juhtunule reageerida ning tõendamise diskursusest. Suhtumine ohvritesse peatükk jaguneb samuti alapeatükkideks, kus leitud diskursusteks on: ohvrisüüdistamise diskursus; nõiajaht meestele; seksuaalse ahistamise kuvand ühiskonnas ning ahistamise õigustamise diskursus.

Juhtunu tunnistamise teema all oli esimeseks diskursuseks ohvri süü- ja häbitunne, mis oli kindlasti üllatav tulemus. Artiklites rõhutati seda, kuidas ohvid tunnevad häbi ja piinlikkust selle üle, mis nendega juhtus. Kajastati seda, mida ohvid mõtlevad, kuidas nad oleksid võinud midagi teisiti teha või minemata kuskile jätta. Teiseks diskursuseks oli ohvrite oskamatus juhtunule reageerida ning artiklites toodi välja, kuidas juhtum oli ootamatu ning seetõttu ei osatud reageerida. Selliste artiklitega üritati ohvritest jätta justkui veidi rumal mulje, samas aga ilmestab see just seda kuivõrd väheteadlikud ollakse seksuaalsest ahistamisest, mis kindlasti tingib ka oskamatuses reageerida sellistele juhtumitele. Kolmandaks on olulisel kohal ohvrite anonüümsus. Nimelt võrreldi artiklites Eesti ja välismaa juhtumeid, kus välismaal tulevad ohvid välja oma näo ja nimega, kuid Eestis jäävad ohvid tihtipeale anonüümseteks. Artiklitest selgus aga, et ohvrite anonüümsust ühelt poolt mõisteti, sest Eesti on väike ning siin tunnevad kõik üksteist, mistõttu on suurem kartus saada sildistatud. Kuid teiselt poolt mõisteti seda hukka ning ühtlasi arvati seda aluseks olevat ka ohvrisüüdistamiskultuurile. Viimasena antud teema puhul tuli välja tõendamise diskursus, kus samuti toodi välja võrdlusi Eesti ja välismaa vahel, kust selgus, et Eestis käiakse kohtus pigem ühiskondliku õigluse nimel, sest karistused on väikesed ning ohvriil pole loota sealt suurt hüvitist. Toodi välja seda, et näiteks Ameerika Ühendriikides on oluline

ka materiaalne pool, sest ohvrid saavad suuri summasid selle eest, kui neile on tekitatud moraalne kahju sellega. Artiklites esitati tõendamisest selliselt, et enamasti pole juhtumitel tunnistajaid ning inimesed ei esita avaldusi, mistõttu paljud ahistajad saavad karistamatult edasi tegutseda. Sellised artiklid kindlasti juhivad tähelepanu tõendamise keerukusele, kuid samas kutsuvad inimesi üles rohkem avaldusi esitama ning tunnistama juhtunut. Sarnane diskursus tuli välja ka McDonald & Charlesworth (2013) meediaartiklite analüüsist, kus nad tuvastasid tehnoloogilise diskursuse, mis käsitles samuti seksuaalse ahistamise seaduslikku poolt, tõendamist ning puutumatus.

Ohvrisüüdistamise diskursuse all on juttu sellest, kuidas meedias ja ka väljaspool süüdistatakse pigem juhtumus ohvrit ning pööratakse rohkem tähelepanu just neile. Spekuleeritakse selle üle, mis neil seljas oli, miks nad kuskile läksid jms. Kuid samas selgus analüüsist ka see, et ajakirjanikud ise loovad ohvrisüüdistamise diskursust, sest nad toovad seda ise palju välja ning läbi selle taastoodavad seda. Karu jt (2014) uuringust tuli välja see, et 23% vastanutest nägi süüd pigem ohvriks, st et ohver on ise sellist käitumist julgustanud ning sealjuures oli sellel arvamusel rohkem mehi kui naisi. Lisaks tuli ühe diskursusena välja nõiajaht meestele, mis tähendab seda, et seksuaalset ahistamist naeruvääristatakse ning ei võeta tõsiselt ja pigem tuntakse kaasa meestele (ahistajatele) kui ohvritele. Osad artiklite autorid leiavad, et tegemist on valesüüdistustega, mainekahju tekitamisega ja sildistamisega. Räägiti ka veidi laiemalt seksuaalsest ahistamisest ühiskonnast ning *Me Too* kampaaniast, kus pandi kahtluse alla, kas intsidendid on juhtunud päriselt või on tegemist valesüüdistustega. Lisaks kaheldi selles, et miks tulla aastaid või aastakümneid hiljem välja oma lugudega ning kuidas ollakse ülitundlikud erinevate käitumiste suhtes, mis näitab kuidas kogu seksuaalset ahistamist tegelikult kritiseeriti. Viimasena leidis ka mõningaid õigustusi seksuaalsele ahistamisele. Näiteks ilmnis artiklitest, et alkohol justkui õigustaks seksuaalset ahistamist, et see justkui teeb probleemi väiksemaks. Lisaks leidis ka õigustust bioloogia näol, et kuidas meestel on raskem oma erutust varjata ning seda peaks pigem huumorina võtma. Need tulemused olid üllatavad, sest kuigi olin eelnevalt kursis sellega, et meil esineb ohvrisüüdistamist, siis seksuaalse ahistamise õigustamine ning nõiajaht meestele oli pigem midagi uut.

„Avaliku saladuse” diskursus räägib sellest, kuidas paljudel juhtudel on avalik saladus see, et keegi, kes enamasti on võimupositsioonil, seksuaalselt ahistab oma ohvreid, kuid keegi ei räägi sellest ega võta midagi ette. Lisaks selgus artiklitest, et kuigi oodatakse, et keegi võtaks midagi ette, siis ei selgu, kes see „keegi” olema peaks. Seda toodi välja nii Harvey

Weinsteini, Martin Halliku, NoKu klubi juhataja ja Igor Mangi puhul, kus mõnel juhul kestis selline tegevus aastaid või isegi aastakümneid. Harvey Weinsteini puhul tõid selle välja ka McMullen & Telling (2018), kus nad rääkisid, et kõik teadsid sellest, kuid keegi ei võtnud midagi ette, sest ahistaja oli võimupositsioonil.

Võimuhetked seksuaalses ahistamises nägi Lamesoo (2017) oma uuringus, kus arstid seksuaalselt ahistasid medõdesid. Samuti tuli ka minu analüüsis olevatest artiklitest välja võimudiskursus, mille all peetakse silmas seda, et tihtipeale on ahistajaks kõrgel võimupositsioonil olev inimene, kelleks enamasti on mees ning mistõttu on ohvril raske tulla välja sellega, et teda on ahistatud. Sest võimupositsioonil oleval mehel, näiteks ülemusel on võimalus ka töötaja vallandada, kui ta läheks kellelegi kaebama, mistõttu ei julgeta sellega riskida.

Ning viimaks ka teadlikkuse tõstmise diskursus, mille all siis on peetud silma seda, kuidas artikleid on kirjutatudki teadlikkuse tõstmise eesmärgil või on ka seletatud seksuaalse ahistamise mõistet. See diskursus on kindlasti positiivne, sest Karu jt. (2014) uuringus selgus kui väheteadlikud ollakse sellest, mis on seksuaalne ahistamine ning kuidas seda ära ei tunta. See, et meedias käsitletakse seda, annab kindlasti palju juurde teadlikkuse tõstmisele. Nagu näha võib, siis diskursused on omavahel kõik seotud ning ka artiklites esinevad mitmed diskursused koos.

Soovisin diskursuseanalüüsiga ka teada seda, kuidas suhtutakse ahistajasse ning ohvrisse. Selgus, et üldiselt kasutatakse ohvri kirjeldamisel siiski sõna „ohver” ning ahistaja kohta „ahistaja” või „vägivallatseja”. Paljudel juhtudel räägiti kohe meestest ja naistest, kus mehi mainiti alati ahistajarollis ning naisi ohvrirollis. Vaid kahes artiklis mainiti meesohvrit. Kuigi on tõepoolest ka erinevates uuringutes selgunud, et enamasti on tegemist naisohvritega (Krook 2018; Ahven jt 2010; SVM 2005, 2009, 2013), siis tegelikult Eesti seaduses on tegemist sooneutraalse mõistega, kuid artiklitest selgub, et ohvrina nähakse pea alati naist.

Osades artiklites räägiti ahistajast, kui muidu „tublist lapsevanemast” ja „edukast ärimehes”, lisaks mainiti ka lugupeetust ja autoriteeti. Ohvri puhul meeldejääviks kirjelduseks oli näiteks, et nad on „edukad näitlejannad”, „mingisugune naisterahvas”, „nimetud ja näotud” ja räägiti ka radikaalsetest feministidest. Seega on näha, et leidub ka erandeid ning arvamusi ja suhtumisi on mitmesuguseid.

Seega võib öelda, et üldiselt peetakse ohvriteks naisi ja ahistajateks mehi. Ohvritesse suhtumine on aga vastandlik, osad (enamus) tunnevad kaasa, räägivad, kuidas ohvrid

kannatavad, mida tunnevad ja et see on taunimisväärne käitumine, kuid samas leidub ka neid, kes pigem kaitsevad ahistajat, leides, et tegemist on naistepoolse valesüüdistustega ja väljamõeldud probleemiga. Siinkohal on olulised ka soorollid ja -stereotüübid, sest enamasti kaitsevad mehed ahistajat. See aga tuleneb sellest, et Welshi (1999) sotsiokultuurilise mudeli järgi oodatakse meestelt pigem agressiivset ja domineerivat käitumist ja naistelt passiivset, mille tulemusena tõlgendavad ja õigustavad mehed oma käitumist loomulikuna ega näe selles võimalikke negatiivseid tagajärgi naistele (Sbraga & Donohue 2000). Samas aga Rotundo, Nguyen ja Sackett (2001) leidsid, et naised tunnevad laiemalt sotsiaal-seksuaalset käitumist ahistamisena kui mehed, mis näitab ka tegelikult seda, kuidas seksuaalse ahistamise puhul on tegemist inimeste enda tajumise ning tõlgendamise küsimusega, mis võibki igaühe puhul tähendada võibolla veidi erinevaid asju.

Kokkuvõtlikult võib öelda, et seksuaalset ahistamist on käsitletud Eesti meedias erinevatest aspektidest ning kindlasti on positiivne, et sellele pööratakse üha enam tähelepanu ning nähakse, et tegu on tõsise teemaga. Positiivse poole pealt on pööratud tähelepanu ka sellele, et kuna teadlikkus on pigem madal, siis läbi meediaartiklite on üritatud seda ka tõsta. Samas iseloomustavad paljud meediaartiklid ka seda, et ühiskonnas esineb siiski ohvrisüüdistamist ning isegi ahistamise õigustamist mõnes kontekstis. Lisaks leidub ka meediaartiklite autorite seas hoiakuid, et seksuaalne ahistamine on „nõiajaht meestele” ning kritiseeritakse kõike sellega seonduvat. Kuigi hoiakuid on erinevaid, siis usun, et mida teadlikumaks inimesed muutuvad seksuaalsest ahistamisest, seda enam ka muutuvad hoiakud sellesse.

Leian, et minu bakalaureusetöö andis ülevaate sellest, milliseid diskursused levivad Eesti meedias ning suutsin oma töö eesmärgi realiseerida. Kuna antud töös kombineeriti kahte analüüsimeetodit ning tegemist on algaja uurijaga, siis oli see väljakutset pakkuv ülesanne, mistõttu saaks kindlasti analüüsi paremaks ja põhjalikumaks teha. Selleks, et teha tööd veel paremaks ning põhjalikumaks, siis edaspidistes töödes oleks kindlasti hea minna rohkem süvitsi analüüsiga, sest diskursuseanalüüsis on palju võimalusi uurida veelgi sügavamalt ja põhjalikumalt erinevaid aspekte. Näiteks võiks uurida rohkem seda, kuidas autori sugu ja amet on mõjutanud artiklite kirjutamist ning nende kogemus ja kokkupuude seksuaalse ahistamisega. Lisaks võib võrrelda ka eri väljaannete kajastusi omavahel ning analüüsida ka kommentaare, kust võibolla võib välja tulla veel huvitavaid vaatepunkte ja arvamusi.

KOKKUVÕTE

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida, millised diskursused on levinud Eesti meedias seksuaalse ahistamise kohta Eesti Ekspressi ja Postimehe näitel. Valisin selle teema, sest tegemist on ühe enam aktuaalse ja laialt levinud probleemiga, see riivab ohvrite väärikust, see on ebaseaduslik ning aitab kaasa soolise ebavõrdsuse jätkumisele.

Meetodite valikul olen lähtunud töö peamisest uurimisküsimusest ja eesmärgist, milleks oli uurida levinud diskursusi Eesti meedias seksuaalse ahistamise kohta. Meediaartiklite uurimiseks saab kasutada nii kvantitatiivseid kui kvalitatiivseid meetodeid, valiku tegemine oleneb sellest, mida uurija soovib teada saada. Antud töö puhul oli esialgu oluline tuua välja loetletavad näitajad, et anda ülevaade analüüsitud artiklitest ning samas ka mitmekordsel lugemisel väljajoonistuvaid korduvaid teemasid. Seetõttu kombineerisin kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid meetodeid, kasutades kontentanalüüsi ja diskursuseanalüüsi.

Uurimuse käigus tegin seega 37-le artiklile, mis ilmusid vahemikus 10.10.2017-10.03.2019 Postimehes ja Eesti Ekspressis esialgu kontentanalüüsi (vt kodeerimistabel Lisa 1) ning seejärel diskursuseanalüüsi.

Kontentanalüüsist selgus, et kõige enam artikleid ilmus vahemikus 2017.aasta oktoober-detsember. Analüüsitud artiklitest enamik olid arvamused ning teisena intervjuud. Autoriteks olid mehed ja naised peaaegu võrdselt, naisi veidi enam. Üle poole autoriteks olid ajakirjanikud, kuid leidis ka poliitikuid ja spetsialiste, sõna võtsid ka paljud ohvrid, enamasti intervjuueeritava rollis. Artiklite kontekstiks põhiliselt olid Eestit puudutanud juhtumid, kuid võrreldi ka Eestis toimunud sündmusi välismaa omadega. Seksuaalne ahistamine enamikes artiklites oli põhiteemaks ning peamiselt jagati oma kogemusi seoses seksuaalse ahistamisega ning räägiti ka mõnest toimunud ahistamiskandaalist/sündmusest. Leidis ka artikleid teadlikkuse tõstmisest.

Artiklite analüüsi tulemusel tuli välja viis peamist teemat: juhtunu tunnistamine; juhtunust vaikimine; suhtumine ohvritesse; teadlikkus ja soolistatud võimusuhted. Juhtunu tunnistamine on suurem teema, mis jaguneb omakorda alapeatükkideks, kus on juttu leitud diskursustest. See koosneb ohvri süü- ja häbitundest, ohvrite anonüümsusest, ohvri teadmatuses ning oskamatuses reageerida juhtunule ning juhtunu tõendamisest. Suhtumine ohvritesse teema all käsitleti diskursustena ohvrisüüdistamist, nõiajahti meestele, seksuaalse

ahistamise kuvandit ühiskonnas ning ahistamise õigustamist. Teadlikkuse all on juttu teadlikkuse tõstmise diskursusest, võimuhete all võimudiskursusest ning juhtunu vaikimise all on räägitud „avaliku saladuse” diskursusest.

Kokkuvõtlikult võib öelda, et tegu oli esindusliku valimiga ning andis ülevaate diskursustest, mis Eesti meedias esinevad. Sellist uurimust varasemalt ei ole minule teadaolevalt läbiviidud ning kindlasti andis see uurimistöö aimu sellest, kuidas seksuaalsesse ahistamisse suhtutakse Eestis ning kes sellel teemal sõna võtavad. Osa tulemusi on üllatavad ning ka kurvad, eriti mis puudutab seksuaalse ahistamise teema naeruvääristamise ning ahistamise õigustamisse. Positiivse poole pealt on kirjutatud ka palju artikleid sellest, et ühiskonnas teadlikkust tõsta, kuidas ära tunda seksuaalset ahistamist, mis see täpsemalt on ning mida selle puhul tuleks ette võtta.

Selleks, et teha tööd veel paremaks ning põhjalikumaks, siis edaspidistes töödes oleks kindlasti hea minna rohkem süvitsi analüüsiga, sest diskursuseanalüüsis on palju võimalusi uurida veelgi sügavamalt ja põhjalikumalt erinevaid aspekte. Näiteks võiks uurida rohkem seda, kuidas autori sugu ja amet on mõjutanud artiklite kirjutamist ning nende kogemus ja kokkupuude seksuaalse ahistamisega. Saab uurida põhjalikumalt ka keelekasutust. Lisaks võib võrrelda ka eri väljaannete kajastusi omavahel ning analüüsida ka kommentaare, kust võibolla võib välja tulla veel huvitavaid vaatepunkte ja arvamusi. Teoreetilises osas võiks täiendada veelgi sugu ja meedia peatükki ning soolistatud võimusuhteid.

KASUTATUD KIRJANDUS

Ahven, A., Kommel, K., Markina, A., Rannama, T., Salla, J., Surva, L., Sööt, M. L., Tamm, K., Tuisk, K. & Vajakas, K. (2010). *Kuriteoohvrite uuring 2009*. Justiitsministeerium. Tallinn: Justiitsministeerium.

Alexa Internet. (2019). Top Sites in Estonia. URL: <https://www.alexa.com/topsites/countries/EE>

Berger, P.L., Luckmann, T. (1966). *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. New York, USA: Anchor Books.

Bernard, P., Legrand, S. & Klein, O. (2016). *From Bodies to Blame: Exposure to Sexually Objectifying Media Increases Tolerance Toward Sexual Harassment*. Psychology Of Popular Media Culture.

Burr, V. (2015). *An Introduction to Social Constructionism*. London: Routledge.

Derman, N., Hansson, L., Heinla, E., Helemäe, J., Järve, M., Laidmäe, V. I., Taru, M., Vetik, R. & Vöormann, R. (2005). *Soolise võrdõiguslikkuse monitooringu uurimisaegne raport*. Sotsiaalministeerium. Tallinn: Sotsiaalministeerium.

Eesti Ajalehtede Liit. (2019). EALL liikmeslehtede ja Ajakirjade Liidu väljaannete keskmised tiraažid. URL: <http://www.eall.ee/tiraazhid/index.html>

Eesti Seksuaaltervise Liit (ESTL). (2014). Seksuaalvägivalla levimus ja hoiakud Eestis. URL: http://www.estl.ee/admin/upload/Dokumendid/L%C3%95PLIK_Infograafikud_SV%20levimus%20ja%20hoiakud%20Eestis.pdf (04.03.2019)

ENÜ portaal Haridus ja sugu. (2016). Soostereotüübid. URL: <http://www.haridusjasugu.ee/moisted/soostereotuubid/>

Euroopa Põhiõiguste Amet (FRA). (2014). Violence against women: an EU-wide survey. Main results. URL: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-main-results_en.pdf (03.03.2019)

Hearn, J. (2018). You, them, us, we, too? ... online–offline, individual–collective, forgotten–remembered, harassment–violence. *European Journal of Women's Studies*, 25(2), 228–235. (02.03.2019)

Hennekam, S. & Bennett, D. (2017). Sexual Harassment in the Creative Industries: Tolerance, Culture and the Need for Change. *Gender, Work And Organization*, (4), 417.

Holmes, Mary (2007). *Introduction to the sociology of gender*. In: What is Gender? Sociological Approaches, ed. by Mary Holmes, p 1- 15.

Kalmus, V. (2015). Diskursusanalüüs. Tartu Ülikool. URL: <http://samm.ut.ee/diskursusanalyys> (04.03.2019)

Karu, M., Soo, K., Biin, H., Lamesoo, K., Meiorg, M., Masso, M. & Turk, P. (2014). *Sooline ja seksuaalne ahistamine töökohal*. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis.

Krook, M. L. (2018). Westminster Too: On Sexual Harassment in British Politics. *Political Quarterly*, (1), 65.

Kuusik, A. (2016). Sõnastik: sooroll ja soostereotüüp. URL: <https://feministeerium.ee/nadala-sonad-sooroll-ja-soostereotüüp/> (03.03.2019)

Lamesoo, K. (2017). *Social Construction of Sexual Harassment in the Post-Soviet Context on the Example of Estonian Nurses*. Institute of Social Studies, University of Tartu, Estonia (2017).

McDonald, P., & Charlesworth, S. (2013). *Framing sexual harassment through media representations*. *Women's Studies International Forum*, 37, 95–103.

McMullen, J., Telling, L. (2018). Weinstein: The Inside Story. Documentary. URL: <https://www.dailymotion.com/video/x6g78dw> (04.03.2019)

Pilvre, B. (2011). *Naiste meediapresentatsioon Eesti ajakirjanduskultuuri ja ühiskonna kontekstis*. Tartu: Tartu Ülikool.

Roosalu, T. (toim.) (2013). *Soolise võrdõiguslikkuse monitooringu uurimisraport*. Sotsiaalministeerium. Tallinn: Sotsiaalministeerium.

Rotundo, M., Nguyen, D., & Sackett, P. R. (2001). A Meta-Analytic Review of Gender Differences in Perceptions of Sexual Harassment. *Journal Of Applied Psychology*, 86(5), 914-922.

Sbraga, T. P., & O Donohue, W. (2000). Sexual Harassment. *Annual review of sex research*, 258.

Soolise võrdõiguslikkuse seadus. Vastu võetud 7.04.2004. a seadusega (RT I 2004, 27, 181), jõustunud 1.05.2004. a. Viimane redaktsioon: 24.09.2009 (RT I 2009, 48, 323) 23.10.2009. <https://www.riigiteataja.ee/akt/738642?leiaKehtiv> (04.03.2019)

Titscher, S., Meyer, M., Wodak, R. & Vetter, E. (2000). *Methods of Text and Discourse Analysis* (pp 152). London: Sage.

Vainu, V., Järviste, L. & Biin, H. (2009). *Soolise võrdõiguslikkuse monitooringu uurimisraport*. Sotsiaalministeerium. Tallinn: Sotsiaalministeerium.

Viik, K. (2015). Sõnastik: ahistamine. URL: <http://feministeerium.ee/nadala-sona-ahistamine/> (04.03.2019)

Võrdõigusvolinik. Seksuaalne ahistamine. URL: <http://www.vordoigusvolinik.ee/naiste-ja-meeste-vordoiguslikkus/soolise-vordoiguslikkuse-moiste/mis-on-sooline-diskrimineerimine/otsene-sooline-diskrimineerimine/seksuaalne-ahistamine-3/> (02.03.2019)

Võrdõigusvolinik. Sooline diskrimineerimine. URL: <http://www.vordoigusvolinik.ee/naiste-ja-meeste-vordoiguslikkus/soolise-vordoiguslikkuse-moiste/mis-on-sooline-diskrimineerimine/> (02.03.2019)

Welsh, S. (1999). Gender and Sexual Harassment. *Annual Review Of Sociology*, 169.

West, C., Zimmerman, D. (1987). Doing Gender. *Gender & Society*, 1, 125-151.

LISA 1. Kontentanalüüsi kodeerimistabel

Väljaanne

1. Postimees
2. Eesti Ekspress

Artikli ilmumiskuu ja aasta

1. 10.2017 – 12.2017
2. 01.2018 – 03.2018
3. 04.2018 – 06.2018
4. 07.2018 – 09.2018
5. 10.2018 – 12.2018
6. 01.2019 – 03.2019

Autori sugu

1. Mees
2. Naine
3. Mõlemad

Artikli kontekst

1. Eesti
2. Välismaa
3. Eesti ja välismaa
4. Muu

Artikli tüüp

1. Arvamus
2. Uudis
3. Intervjuu
4. Muu

Autori amet

1. Ajakirjanik (sh toimetaja, reporter)
2. Poliitik (sh nõunik, volinik)
3. Arst

4. Spetsialist
5. Muu

Loo peateema

1. Skandaal/sündmus
2. Teadlikkuse tõstmine
3. Kogemus
4. Uuring, statistika
5. Muu

Seksuaalse ahistamise käsitlemine

1. Peateema
2. Kõrvaline

LISA 2. Analüüsitud artiklite loetelu

Beltadze, G. (2017). Kolumnistide esiviisik: millised olid 2017. aasta kõige olulisemad sündmused maailmas? Postimees.

Jõgeva, S (2017). Käsi pepul ja 10 000 eurot. Eesti Ekspress.

Kalev, M. (2018). Feministid möllavad igal pool, kuid kas keegi ka meestest hoolib? Eesti Ekspress.

Kalev, M. (2018) Legendaarse tallinna lokaali boss on töötajaid aastaid seksuaalselt ahistanud. Eesti Ekspress.

Kasemaa, K. (2017). Vastulause: Andres Maimiku küünilisus ahistamisvastase võitluse suhtes kurvastab. Eesti Ekspress.

Kaljulaid, R. (2018). Raimond Kaljulaid: #metoo – kuidas panna tippjuhid kaasa mõtlema? Postimees.

Kaljulaid, R. & Tubli, A.(2018). Raimond Kaljulaid ja Alina Tubli: iga kümnes Tallinna linnaametnik on kogenud ahistamist. Postimees.

Kiin, S. (2017). Sirje Kiin: ärgem laskem tänavust ahistamiskandaali jälle raisku minna. Postimees.

Kiisler, V. (2018). Seksuaalvägivalda toidavad naise-ei-on-jaa-naljad. Postimees.

Kivi, K & Paluoja, M. (2018). Martin Paluoja: Reet Hääle vaated naistele ja ahistamisele on aegunud. Eesti Ekspress.

Kolga, V. (2017). Alfaisaste viimane ohe. Eesti Ekspress.

Kruusement, A & Vedler, S. (2017). Ministeeriumi nõunik: Mitte keegi ei oota, et teda hakatakse kabistama. Eesti Ekspress.

Kund, O & Kaukvere, T. (2018). Mangi kaitses soe jutt ja ohvrite süütunne. Postimees.

Kuulpak, K. (2018). „Ta käperdas, surus oma alakeha minu vastu.” Martin Halliku alluvad räägivad oma lood. Postimees.

Lamp, D. (2017). Dagmar Lamp: kolm vastikut riista ehk #metoo. Postimees.

Meresma, K. (2017). Kerstin Meresma: naised pole enamasti süütud kannatajad. Postimees.

Moora, E. (2017). Üks küsimus, mis praegustes ahistamis-skandaalides võib jääda esitamata. Eesti Ekspress.

Mutt, M. (2017). Mihkel Mutt: ahistamise hullud päevad. Postimees.

Ots, T. (2017). Tõnu Ots: ühiskond ilmutab labastumise märke. Postimees.

- Oviir, L. (2018). Liisa Oviir: seksuaalne ahistamine on olnud süütegu vaid kümme kuud. Postimees.
- Pakosta, L. (2017). Kas prints ahistas uinunud kaunitari teda suudeldes? Eesti Ekspress.
- Pakosta, L. (2017). Liisa Pakosta: miks vaikib Time'i aasta inimene Eestis? Postimees.
- Pakosta, L. (2018). Ahistamise-(süüdistuse) lõpetamise kiirabi osapooltele. Eesti Ekspress.
- Palmiste, G. (2018). Ekspressi podcast | Igor Mangi ohvrid: vihkamisel pole mõtet. Eesti Ekspress.
- Palmiste, G. (2018). Feministeerium: seksuaalse ahistamise seadusesäte on lahja. Eesti Ekspress.
- Pullerits, P. (2018). Suur intervjuu! Paul Keres: maailm on läinud täiesti ülepea lolliks, ja ma kardan, et läheb veel rohkem lolliks. Postimees.
- Punab, M. (2018). Margus Punab: meeste #metoo ehk Kuidas meestele haiget teha? Postimees.
- Purret, R. (2017). Reena Purret: aga äkki ei kasvataks oma tütreid ahistamist vaikides välja kannatama? Postimees.
- Pöld, A. (2019). „Kui põõsas liputamine on traumeeriv ja karistatav, siis veebiaknast küsimata liputamine ei ole?” Postimees.
- Raud, N. (2017). Neeme Raud Weinsteini ahistamiskandaalist: aeg hüüda „Ohoo!”. Postimees.
- Salu, M. (2018). Koolidirektor tahtis õpetajalt seksi. Keeldumise peale lasi ta õpetaja lahti. Eesti Ekspress.
- Sepp, T. (2018). Ahistamise bioloogia ehk teaduslik vaade #MeToo kampaaniale. Eesti Ekspress.
- Skulskaja, J. (2018). Jelena Skulskaja: teine Moskva, teine Peterburi. Postimees
- Tambur, M. (2018). Merle tambur: töökiusamine kahjustab organisatsiooni. Postimees.
- Ussen, K. (2018). Kaire Uusen: milliseid töötajaid ahistatakse seksuaalselt kõige enam? Postimees.
- Vainküla, K. (2018). Mangi ohver räägib, mida tähetark temaga tegi: olin justkui hüpnosi all. Eesti Ekspress.
- Vedler, S. (2017). Ahistamislugu pole poliitiline vandenõu, vaid Taavi Rõivase „osavate käte“ tulemus. Eesti Ekspress.